

Het Sint-Jacobsgat

*Kreken van Saleghem
Meerdonk, Sint-Gillis-Waas*

Het Sint-Jacobsgat

*Kreken van Saleghem
Meerdonk, Sint-Gillis-Waas*

Bij de opleiding CVN natuurgids hoort een terreinstudie, geen diep wetenschappelijk werk maar een schets van het gebied en de natuurwaarden ervan.

Ik kende het Sint-Jacobsgat al van een aantal jaren libellenopvolging, het was voor mij al heel vlug duidelijk dat het mijn gebiedje zou worden.

Informatie over de Kreken van Saleghem kon ik terugvinden in het erkenningsdossier natuureservaat van Natuurpunt vzw (2002) en in een studie mbt ruilverkavelingsblok Meerdonk (1982). Dit alles aangevuld met informatie uit het veld door Jan Vandermeulen en Jan Dhollander (conservators).

Aan mij om deze informatie om te zetten in eigen ervaringen.

De voorbereiding en een verslag van de stagewandeling maakt eveneens deel uit van dit werkje.

Brigitte Van Passel - cursus natuurgids Grimminge - 2013

1. Situering

In de provincie Oost-Vlaanderen, in het noorden van het Waasland, in de gemeente Sint-Gillis-Waas, deelgemeente Meerdonk, vind je de **Kreken van Saleghem**. Het **Sint-Jacobsgat** maakt hier deel van uit.

2. De Kreken van Saleghem

Het krekengebied van Saleghem is gelegen in een overgangszone van de echte Scheldepolders naar het zandige Wase bolakkergebied. Een zeer vlak gebied met hoger gelegen dijken beplant met rijen populieren.

De Kreken van Saleghem worden gevormd door de Grote Geule, het Twaalf gemeet, het Sint-Jacobsgat, het Driegat en 't Rietland. Tezamen met de oeverlanden, wielen en dijken vormen ze één aaneengesloten natuurgebied. Rondom is er vooral akkerland en een aantal laagstamfruitboomgaarden.

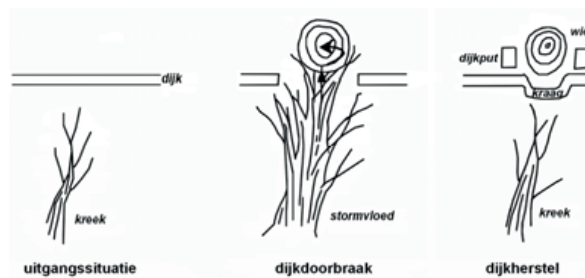
Dit gevarieerd landschap herbergt verschillende biotopen: diepe plassen met open water, ondiepe plassen met zachthellende oevers en verlandingsvegetaties, oeverlanden met riet, hooi en begraasde oevers, knotwilgenrijen en houtkanten.

2.1. Historiek

Sinds de doorbraak van de Honte, waardoor de Westerschelde in 836 ontstond, werd het gebied bij elke stormvloed ernstig bedreigd. Door inpoldering werd het gebied stelselmatig teruggewonnen op de zee. Rond 1570 was de hele Wase polder ingedijkt en kende hij zijn grootste omvang.

De basis van het huidige landschap is gelegd tijdens de 80-jarige oorlog (1568–1648). In 1584 werden de dijken doorgestoken ter verdediging van Antwerpen tegen de Spanjaarden. De hele polder overstroomde. Eb en vloed kregen jarenlang vrij spel en er ontstonden diepe geulen. Pas tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) konden rond Sint-Gillis-Waas de dijken hersteld of nieuwe gebouwd worden. Ook kon men opnieuw aan inpolderen denken. In 1627 was er een nieuwe stormvloed die nog ver in het land kon binnendringen via de nog niet ingedijkte Kieldrecht polder. Vele dijken begaven en er ontstonden wielen. Rond deze wielen werden de dijken in "kragen" hersteld.

Op de plaats van een DIJKDOORBRAAK werd er door de sterke kolkwerking van het instromende water een vaak vrij diepe plas gevormd: een WEEL of WIEL. De dijkdoorbraken werden onmiddellijk hersteld. Meestal werd er tussen de twee dijkuiteinden een KRAAG aangelegd omheen het ontstane wiel. Het zand dat hiervoor nodig was, werd vlakbij uitgegraven waardoor de zogenaamde DIJKPUTTEN ontstonden. Andere grotere doorbraken werden hersteld door een geheel nieuwe dijk aan te leggen.

Na de indijking van de Kieldrecht polder in 1653 zijn er geen dijkdoorbraken en grote overstromingen meer voorgekomen in het gebied. Na de laatste grote overstromingen van de 16de en de 17de eeuw met de daaropvolgende indijkingen, bleef er een schorrenlandschap achter dat vrij vlug en van op de hoger gelegen gronden werd ingenomen door de landbouw.

Het Krekengebied van Saleghem was eerder kleinschalig en gesloten. Reeds ten tijde van Ferraris ca 1775 waren er hier en daar bomenrijen, vooral langs wegen en bij bewoningskernen. De dijken waren nog niet beplant. De beplanting neemt toe van de 19de eeuw. In 1863 zijn ook de dijken beplant.

Grasland (hooilanden) is vooral geconcentreerd geweest op de natste plaatsen langs de kreekplassen en in Het Rietland. Ook de rietkragen langs de kreekplassen en langs de perceelsgrenzen droegen bij tot het gesloten karakter. De aanplant van populieren op natte percelen, is van vrij recente datum, komen op geen enkele oude kaart voor. Door de ruilverkaveling Meerdonk (1990) is het landschap veel kaler geworden. Veel bomen op de perceelsgrenzen verdwenen en enkele kleine kreekrestanten werden gedempt.

Kaart Ferraris, 1777

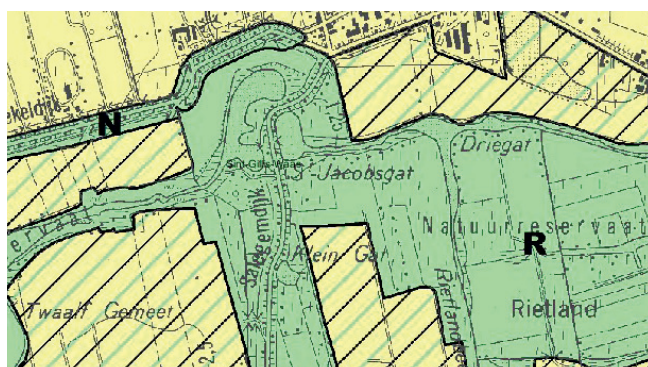
3. Het Sint-Jacobsgat

3.1. Administratief

De Kreken van Saleghem zijn op het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren aangeduid als Valleigebied, Landbouwgebied en Natuurreservaat. Vooral de eigenlijke kreken zijn hierbij Natuurreservaat, aangrenzende percelen Valleigebied en de overige gronden voornamelijk Agrarisch gebied. De kreken werden gerangschikt als landschap omwille van de esthetische en wetenschappelijke waarde en zijn aangeduid als VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk).

Het Sint-Jacobsgat (NGI 15/1-2 - kadasternummer Sint-Gillis-Waas, 3de afdeling, sectie C, 76/A - aktenummer 8759) is in eigendom van Natuurpunt Beheer vzw sinds 18 mei 2000. en heeft een oppervlakte van 3,321 ha.

Op het gewestplan is het Sint-Jacobsgat aangeduid als R-gebied. Op de biologische waarderingskaart is het gebied aangeduid als biologisch matig waardevol, een klein deel als biologisch zeer waardevol. Het ligt in een faunistisch belangrijk gebied.

gewestplan (agiv)

R-gebied: Natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten

N-gebied: Natuurgebieden

biologische waarderingskaart - versie 2 (agiv)

■ complex van biologisch minder waardevolle en zeer waardevolle elementen

■ biologisch waardevol

■ faunistisch belangrijke gebieden

3.2. Historiek

Het Sint-Jacobsgat is gelegen op een stuifzandrug ontstaan na de jongste ijstijd op de tertiaire zandbank. Aan de rand van deze duinen was er tot de Middeleeuwen een veenmoeras.

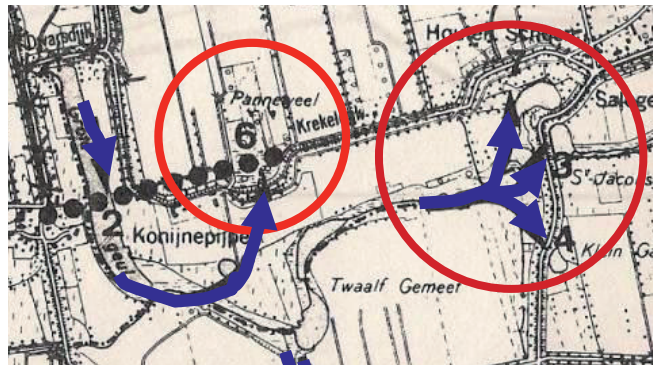
Veen en zand werden bij de grote overstromingen en militaire inundaties (15de tot 17de eeuw) overspoeld met klei en zand. Bij een van deze stormvloed brak de Krekeldijk door en ontstond er een kleine doorbraakgeul ter hoogte van het perceel naar de Turfbankenpolder.

In 1627 werd de dijk terug hersteld met een kraag rond deze geul. Het perceel werd daarna gebruikt als wei- en akkerland met moerassige stroken op de laagst gelegen delen.

De doorbraakgeul bleef bestaan tot 1977 toen hij bij baggeringswerken werd opgevuld. Tot 1980 was het in gebruik als weiland, daarna als akkerland. De aanplant van populieren rondom het perceel dateert van deze periode.

kaart: Van Landeghem 1651 of 1692 - bruin = moeras/water

kaart: dijkdoorbraken 1627

kaart: Ferraris 1777 - donkergroen gestreept = moerassige weide

kaart: kadastrale kaart popp 1842-1879

kaart: luchtfoto 1951

kaart: google maps

4. Het Sint-Jacobsgat in 2013

Het Sint-Jacobsgat werd tot 1999 intensief gebruikt als akker, daarna lag het braak tot het voorjaar 2000. Vanaf dan mag de vegetatie zich spontaan verder ontwikkelen, weliswaar met seizoensbegrazing.

De beoogde doelstelling (2002) is een herstel van het vroegere reliëf met een geleidelijke overgang van kreekmoeras naar vaste oever en met een ondiepe restant van een doorbraakgeul, een half open landschap dat zowel aansluit bij de grazige beplante Krekeldijk als bij de moerasvegetatie van de kreekplassen en het ontwikkelen van een grazige bloemrijke vegetatie met braamopslag, struweel en bomen.

Anno 2013 is het gebied ontwikkeld tot een lappendeken van kleine en grote struiken en bomen afgewisseld met open plekken en staat garant voor een grote soortenrijkdom. Afwatering geschied door een grenssloot, een beek aan de westelijke grens en naar de kreekplas toe.

Om het gebied beter te leren kennen, bezocht ik, in een periode van januari tot en met september, verschillende keren het Sint-Jacobsgat. Ik maakte foto's, noteerde indrukken en bracht mijn waarnemingen in (www.waarnemingen.be). Dit resulteerde in 16 waarnemingsfiches.

Omdat het veel toffer is samen dingen te doen en van mekaar te leren, organiseerden we met de natuurlandafdeling Waasland-Noord en in samenwerking met Wakona (Wase koepel voor natuur.studie) een soortenzoekdag.

4.1. Soortenzoekdag 'het Sint-Jacobsgat ondersteboven'

De uitnodiging werd via website, nieuwsbrieven en tijdschrift bekend gemaakt. De soortenzoekdag zelf vond op 27 juli plaats, met 320-tal soorten als resultaat. Het beknopte verslag werd neergeschreven in waarnemingsfiche 13. Er verscheen een artikel in het tijdschrift van Natuurpunt Waasland-Noord/oktober 2013.

de resultaten van het chemisch wateronderzoek in onderstaande tabel

scheikundige metingen water		
parameter	sluis - 23°	ingang 2 - 22,5°
pH of zuurtegraad (tussen 1 en 4)	8,0	7,5
zuurstofgehalte in mg/l	1,5	3
zuurstofverzadiging in %	17,9%	35,5%
hardheid	>15 <20	>15 <20
nitraatgehalte in mg/l	<10	<10
nitrietgehalte in mg/l	<1	<1
fosfaatgehalte in mg/l	1,5	1,5
gehalte ijzerionen (Fe ²⁺) in mg/l	3	0

Sint-Jacobsgat (Kreken van Saleghem) ONDERSTEBOVEN
soortenzoekdag 27 juli 2013

Natuurpunt Waasland-Noord heeft samen met een aantal verenigingen kunnen realiseren: het Sint-Jacobsgat & Sint-Jacobskreek van 6,3 ha in Meerdonk. Het gebied is een mogelijk overstromingsgebied. De beschikbare oevers met rietstrongetjes en wilgenstrongetjes zijn een ideale omgeving voor heel veel (zeldzame) planten en dieren. Het is gelegenheid om op zoek te gaan naar wat er groeit, bloeit en leeft. Op zaterdag 27 juli 2013 doorzoeken we samen met een aantal kenners het gebied. **Om jij bent welkom!**

Programma:
08:30 - 10:00
* afspraak Natuurhuis Panneweel - wandeling naar het Sint-Jacobsgat
10:00 - 12:00
* wateronderzoek - bodemonderzoek
12:30 - 13:00
* regen gelinkt in Natuurhuis Panneweel
(dank voor platen te verkrijgen)
13:00 - 17:00
* geliefdeverkenning & inventarisatie soorten
17:00 - 18:00
* nabespreking met hapje & drankje
18:00 - ...
* afspraak Natuurhuis Panneweel voor nachtkinders & vlamvossen*

Natuurhuis Panneweel
Krekeldijk 2, Meerdonk

website: www.natuurpunt.be
waaslandnoord@natuurpunt.be
natuurpunt@natuurpunt.be
e-mail: info@natuurpunt.be
info@natuurpunt.be

WAKONA
Wase koepel voor natuur.studie

natuurpunt
Waasland-Noord

4.2. Waarnemingsfiches

Een gebiedsverkenning tussen 25 januari en 23 september.

staalname

chemisch wateronderzoek

bodemonderzoek

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 1

datum: 25 januari 2013

uur: 12u15 - 12u45

Weergesteldheid: -7°

ijzig koud,
bewolkt met af en toe zon

Een eerste winterse verkenning van het Sint-Jacobsgat, het gebeurt niet zo gauw dat het zo hard vriest en er nog een sneeuwtoppijt ligt. Daar wilde ik wel graag een aantal foto's van.

De sporen van het Noorse fjordenpaard zijn overal aanwezig. Ik hou voorlopig nog wat afstand en beperk de verkenning tot het gebied via ingang 2 (○).

Vooral de dieren sporen in de sneeuw vallen mij onmiddellijk op. Zouden het konijnensporen zijn? Er zijn ook patronen te vinden met een lijnvorm, dat zou van een staart kunnen zijn. Volgende keer meetgerief meenemen.
opzoeking: <http://www.natuurbericht.nl/?id=2192>

Ook de vele molshopen vallen nu extra op.

Voor de rest heb ik een hele korte wandeling gemaakt, genietend van het landschap. Toch is de ondergrond niet overal even hard bevroren, eventjes resulteerde dat in 'natte voeten'.

De korstmossen op de populieren langs de dijkkant van het Sint-Jacobsgat vallen door hun oranje-geel-groene kleuren op. Het verraadt de aanwezigheid van veel landbouw in de omgeving.

'Het groot dooiermos komt vooral voor op basische substraten, en is bijvoorbeeld zeer algemeen in gebieden met intensieve veehouderij: de aanwezigheid van ammoniak bevordert de groei. Het groeit op schors van bomen.'
(http://nl.wikipedia.org/wiki/Groot_dooiermos)

Onderweg naar huis zag ik nog een buizerd in een boom langs de kant van de weg.

molshoop
konijnensporen

rietkraag

groot dooiermos

Noorse fjordenpaard

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 2

datum: 6 februari 2013
uur: 13u00 - 14u00

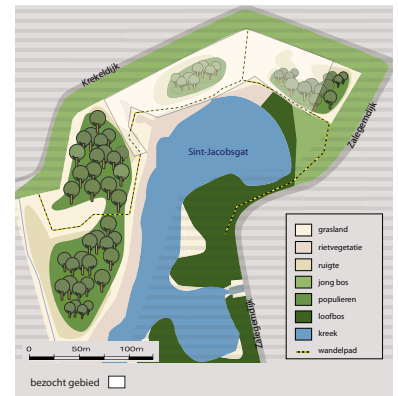
Weergesteldheid: 2°

koud,
 bewolkt met af en toe zon

Onderweg naar het Sint-Jacobsgat zag ik in Sint-Gillis-Waas, een grote zilvreiger (<http://waaslandnoord.waarnemingen.be/waarneming/view/73617972>) en hier in Meerdonk, een buizerd (<http://waaslandnoord.waarnemingen.be/waarneming/view/73617950>). Een mooi begin.

Ik heb nog niet echt een plan in het hoofd over hoe ik de terreinstudie ga aanpakken, dus ook deze keer nog een beetje op ontdekkingstocht. Ik concentreer mij op de NO-zijde.

Bijna onmiddellijk springt een opgeschrikt konijn voor mijn voeten weg, richting Krekeldijk. Ik ga richting water en zie een 20-tal wilde eenden.

Overal zijn er sporen van het noorse fjordenpaard, het paard zelf zie ik vandaag niet. Tussendoor, als de zon eventjes schijnt, zie ik een vlieg op de uitwerpselen.

Ik besluit om vandaag vooral aandacht te hebben voor bomen, struiken en overblijvende vruchten.

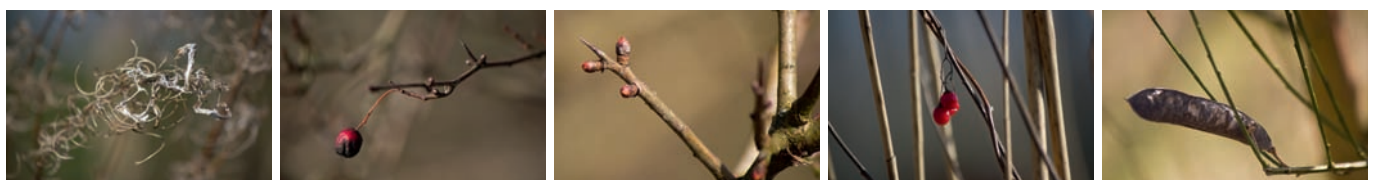
De uitgebloeide wilgenroosjes, de bessen van meidoorn en bitterzoet, de zwarte peul van brem. Maar ook de knoppen van meidoorn, de wilgenkatjes en een aantal madeliefjes. Een nest in een boom. De eerste sporen van de lente?

Ik bekijk de zwarte els van dichtbij en onderscheid de elzenproppen (houtige vrouwelijke katjes), de nieuwe mannelijke en vrouwelijke katjes.

Het terrein ligt er, na de sneeuw en de vele regen van de voorbije weken, heel nat bij.

Onderweg vind ik nog de uitgetrokken pluimen van een fazant en de restanten van een aalscholver. Op het houten afsluitingshekje hebben zich korstmossen en zwammen gevestigd.

wilgenroosje

meidoorn

meidoorn

bitterzoet

brem

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 3

datum: 5 maart 2013
uur: 12u15 - 14u45

Weergesteldheid: 13°

prachtige lentedag
 licht bewolkt, matige wind

Na een lange koude periode, vandaag een prachtige lentedag!

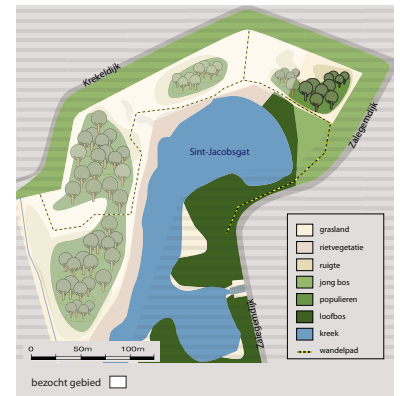
De landbouwers in de nabije omgeving maken van het goede weer gebruik om hun gronden te bemesten. De doordringende geur van varkensmest hangt overal in de lucht.

kleine vos - soortenbank.nl

Vandaag wil ik het hele gebied doorkruisen en hoop heimelijk op een eerste lentewaarneming van dagvlinder of waterjuffer. Ik heb geluk... eventjes later fladdert een kleine vos voorbij, de eerste dagvlinder voor mij dit jaar.

Op de achtergrond hoor ik gedurig de zang van vogels maar kan ze niet thuisbrengen. Wel zie ik koolmees, pimpelmees en vooral merels. Op het water zijn er wilde eenden, een meerkoet en 2 baltsende futen. Spijtig genoeg krijgen zij mij in de gaten en duiken onder water.

De voorbije dagen heeft het niet meer geregend en dat zie je op het terrein. Op een natter plekje valt mij een blauwe schijn op water op, doordat ik dichterbij ga kijken, zie ik in het zonlicht de schittering van de vleugels van een waterjuffer (bruine winterjuffer). ...een paar keer en dan verdwijnt ze, zomaar ineens.

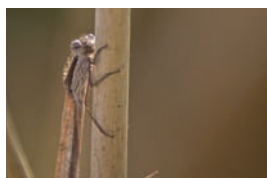
Het Sint-Jacobsgat is vrij toegankelijk en is een echt struingebied. Er staan wel een aantal paaltjes die de weg wijzen. Door de winter en de seizoensbegrazing kan ik nu op plaatsen komen waar de begroeiing het anders heel moeilijk maakt. Ik loop tussen wilgen, vlier, berken, een enkele eik, bramen, brem,...op sommige plaatsen zie ik vraatsporen op de takken. Een hoop zand onder de braamstruiken en konijnenkeutels in de buurt, verraadt de aanwezigheid van een konijnenhol.

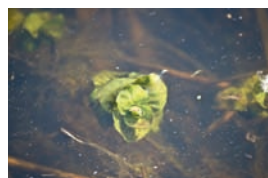
De westelijke zijde van het Sint-Jacobsgat grenst aan een landbouwperceel, gescheiden door een gracht en een rij knotwilgen langs de waterkant. Op het water drijft een bruine laag. Ik vraag me af of dit de sporen zijn van de recente bemesting? Tussen het riet vind ik nog een zwanenmossel en herinner me het verhaal dat onze gids tijdens een vorige excursie vertelde, van de bittervoorn die voor zijn voortplanting afhankelijk is van de zwanenmossel.

kleine vos

bruine winterjuffer

watermunt

zwanenmossel

konijnenhol

Sint-Jacobsгат - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 4

datum: 24 maart 2013

uur: 10u00 - 10u45

Weergesteldheid: -2°

winterse lentedag met sneeuw,
schrle oostenwind, bewolkt

Na mijn laatste bezoek is het terug 'winter' geworden, met zeer lage temperaturen en sneeuw. *(De eerste maand van de meteorologische lente verliep alles behalve normaal. Het begin van de maand leverde een aantal prachtig voorjaarsdagen op, later in de maand daalde de temperatuur ver onder normaal. - <http://nieuws.meteovista.be/>)*

Vandaag een eerste verkennende wandeling voor de bestuursleden van Natuurpunt Waasland-Noord door het resterende deel van het Sint-Jacobsгат, het Sint-Jacobsmoer en langs de kreekplas, natuur die pas werd aangekocht. Wegens de sneeuwval van voorbij nacht zijn we slechts met z'n vijven. Jan Vandermeulen (conservator), Jan Dhollander (hulpconservator), Marc Bogaerts (voorzitter), Sylvain Lockfeer en ikzelf.

We doorkruisen het bestaande terrein langs de oever. Het valt me onmiddellijk op dat er geen paardensporen in de sneeuw te bespeuren zijn. Sinds vrijdag (22/03) is de seizoensbegrazing stopgezet en kan de natuur eventjes zijn eigen gang gaan.

Wel zie ik een sneeuwloopspoor van een vos. *(De prent (pootafdruk) van een vos is een beetje ovaal, in tegenstelling tot de pootafdruk van een hond (hond = rond). Daarnaast is er een duidelijke scheidslijn tussen de voortenen en de achtertenen.)*

Terwijl het bestaande natuurgebied zich ontwikkelde tot een 'wastine' (lappendeken met kleine en grote struiken en bomen afgewisseld met open plekken), bestaat het nieuwe gedeelte vooral uit bos. Als eerste natuurbeheerswerk zal de aanwezige laurierkers (gekend als 'paplaurier' & exoot) verwijderd worden.

Waargenomen vogelsoorten: fuut, meerkoet, wilde eenden, buizerd, roodborst, sperwer en tjiftjaf.

Bij de stuw leer ik dat de waterhuishouding in een krekengebied heel belangrijk is en dat het vaak tegen de belangen van de landbouw ingaat. De ruilverkaveling Meerdonk heeft hierin een grote rol gespeeld. Herstelmaatregelen voor de Sint-Jacobsstraat (vroegere Waterstraat) door vonnis van de rechter in 2010 bepaald, zal ook gevolgen hebben voor het krekengebied. Er komt een nieuwe stuw die het instellen van een zomer- en winterpeil van het water mogelijk moet maken en de parallelgrachten gaan verdwijnen zodat geen vervuild water meer in het natuurgebied kan komen.

De wandeling gaat verder langs het Sint-Jacobsmoer met de typische knotwilgen. Voor het eerst zie ik de kreek vanaf de andere oever.

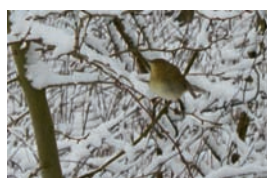
vossenspoor

verwijderen paplaurier

stuw

tjiftjaf

met zicht op de stuw

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 5

datum: 8 april 2013
uur: 11u45 - 13u30

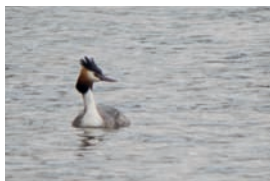
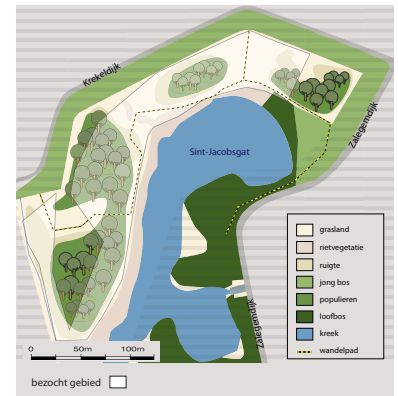
Weergesteldheid: 11°

vrij veel bewolking,
met af en toe zon en wind

De winterse temperaturen, de vrieskou en de schrale noordoostenwind van de voorbije weken heeft de lente lamgelegd. Op enkele uitzonderingen na, zijn er nauwelijks frisgroene blaadjes aan de bomen te bespeuren. Alleen de bloeiende wilgenkatjes kleuren de bomen geel-groen.

Op de krekeldijk vlak voor het Sint-Jacobsgat, zie ik 2 mannetjesfazanten. In het Sint-Jacobsgat zelf, verscholen in het riet, vliegen 3 fazantenhennen 'vlak voor mijn voeten' op. Ze verraden zichzelf, ik had ze niet gezien.

'k Ben toch wel een beetje opgeschrikt en dan valt mijn oog op een verlaten nestje in het riet; van welke vogel zou dit kunnen zijn? In het nestje zie ik vier kapotte eitjes en vraag me af of de eitjes uitgekomen zijn of door iets of iemand zijn leeggehaald.

Op de kreekplas zijn de wilde eenden, meerkoet en de fuut de vaste waarden.

Dan zie ik een plant die mij aan een dotterbloem doet denken, moeilijk te zien want de plant is helemaal aangevreten. Ik ruik de zalige geur van watermunt en op de achtergrond zingt de tiftjaf zijn lied.

Op een verlaten plekje zie ik de gele bloemen van klein hoefblad. Deze plant behoort tot de composietenfamilie. Het bloemhoofdje bestaat uit buisbloemen en lintbloempjes. De bladeren verschijnen pas na de bloei (naaktbloeiers). Bestuiving gebeurt door bijen en vliegen.

De wilgen staan volop in bloei. De katjes zorgen voor veel nectar en stuifmeel, voedsel voor de vroeg vliegende insecten.

vroege zandbij (m)

Laag over de grond vliegen bijtjes. Na het bekijken van de foto's en het opzoeken van de soort (<http://www.aculea.be/> - <http://www.wildebijen.nl/>) kom ik uit bij zwart-rosse zandbij. De vrouwtjes vliegen uitsluitend op bloeiende wilg binnen een afstand van gemiddeld 300 meter van de nestplaats. De mannetjes zijn ook gezien op klein hoefblad.

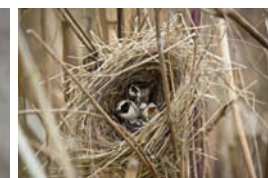
Ik voer deze waarneming in (<http://waarnemingen.be/>) en zal pas zeker zijn als de admin mijn waarneming adh foto's goedkeurt. De bevestiging voor de vrouwtjes volgt. Een tweede foto toont echter een mannetje vroege zandbij.

vlier

wilgenkatjes (v)

vogelnestje in het riet

zwart-rosse zandbij (v)

tiftjaf

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 6

datum: 17 april 2013
uur: 12u30 - 15u15

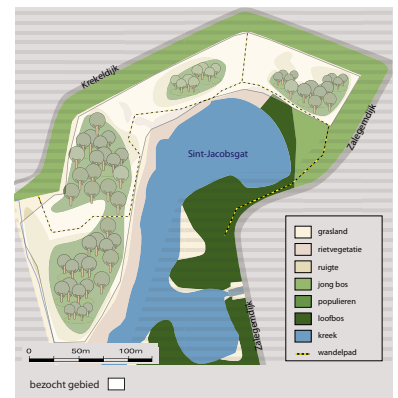
Weergesteldheid: 18°

vrij veel bewolking,
en toch wel wat wind

De voorbije dagen was het warm en zonnig, dat zie je onmiddellijk. De bomen beginnen lichtjes groen te kleuren en op de open plekken zijn de madeliefjes talrijk aanwezig. Vandaag is het warm, maar niet het voorspelde zonnige weer en er staat met momenten een stevige wind. Ik hoor voor het eerst dit jaar de koekoek, nu is de lente echt begonnen!

Laag bij de grond zijn bijtjes en hommels druk bezig, geen ééntje laat zich fotograferen. De kegelbijvlieg (zweefvlieg) en de gewone wolzwever (*foto kader*) krijg ik wel voor de lens. Bijen en hommels behoren tot de groep van 'vliesvleugeligen (Hymenoptera)'; de zweefvliegen en wolzwevers tot de groep van 'tweevleugeligen (Diptera)'.

In de verte hoor ik het lachen van de groene specht.

Sommige planten lijken 'uit het niets' opgedoken; de opvallendste is wel de grote brandnetel. De brandnetel is een niet geliefd 'onkruid' dat zich sterk vertakt en heeft daarbij nog brandharen, die bij aanraking, jeuk kunnen veroorzaken. Voor heel wat vlindersoorten, waaronder de dagpauwoog en de gehakkelde aurelia, dient de brandnetel als voedselplant (waardplant). Buiten deze twee dagvlindersoorten zie ik vandaag nog klein koolwitje en boomblauwtje.

Vandaag ga ik ook in het bosgedeelte. Op de bodem vind ik bruine en zwarte ballen, als ik erop trap komt er 'stof' uit. Dit zijn de vruchtlichamen van een bovist.

Op het meer open terrein, in het gras, zie ik een aantal kleine paddenstoelen.

Voor ik terug huiswaarts keer, nog eventjes langs het water... Er zwemt een koppeltje kuifeenden en in de verte zie ik een wit silhouet... het is een grote zilverreiger.

Wat een prachtige waarneming om af te sluiten!

dotterbloem

mossen & korstmossen

dagpauwoog

gewone tuinslak

zwartwordende bovist

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 7

datum: 25 april 2013
uur: 11u45 - 15u15

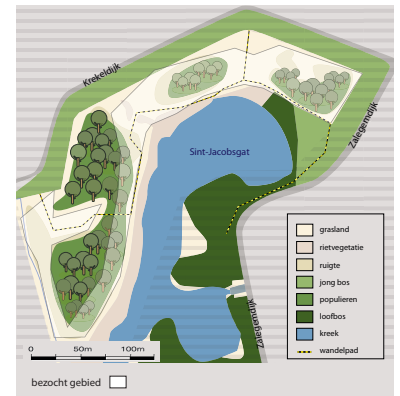
Weergesteldheid: 20°

warme lentedag, zon die regelmatig achter de wolken verdwijnt

Het landschap kleurt groener, het gaat snel nu.

Vandaag ben ik eerst langs de kreekputten en d'Eilanden met zicht op Twaalf Gemeet gegaan. Ik neem vooral het prachtige krekenslandschap in mij op.

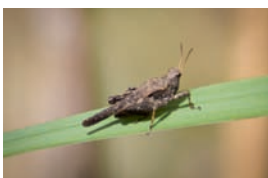
Benieuwd of ik ook na de voorbije warme lentedagen al waterjuffers kan ontdekken. Na lang zoeken vind ik er ééntje, bruine winterjuffer. Samen met de noordse winterjuffer, is het de enige Europese waterjuffer die als imago (volwassen insect) overwintert. In het Sint-Jacobsgat zie ik er geen, misschien is het nog juist iets te vroeg...

De dagvlinders zijn wel al heel actief; klein geaderd witje (*foto kader*), gehakkelde aurelia, oranjetipje en bont zandoojje.

Om de één of andere reden kan ik de namen van bomen niet zo goed onthouden. Nu leer ik er beter naar kijken. Vooral aan de hand van de bladeren en met de hulp van de 'bomenwaaier' (*inverde*) kwam ik, voor deze foto, uit bij lijsterbes.

En dan vooral genieten van het veranderende landschap, de eerste bladeren aan de bomen, de kleuren van de bloemen, insecten op zoek naar eten of zich opwarmend in de zon...

sprinkhaan

lijsterbes

brem in bloei

bont zandoojje

berk vs populier

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 8

datum: 28 april 2013
uur: 14u00 - 16u45

Weergesteldheid: 13°

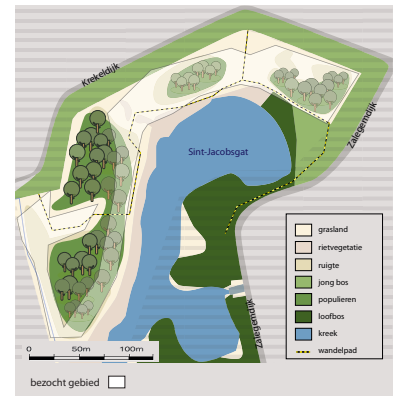
opnieuw kouder maar zonnig

Marc stelt voor om vandaag samen naar het Sint-Jacobsgat te gaan. Het is koud maar wel zonnig en in de zon is het lekker warm.

Bepakt met schepnetje en bijhorende potjes, vlindernetje, verrekijker, fotoestel, determinatiegidsen,... gaan we op pad.

Terwijl Marc bezig is met waterbeestjes, bespeur ik de oever. Eén enkele pinksterbloem staat in knop.

Verderop, tussen het riet en op een nat stuk, zie ik gebiedjes vol met zeggen, er staan er al verschillende in bloei. Dat het zegge is, weet ik door de driekantige stengel.

Ik ga op zoek naar waterjuffers ...!

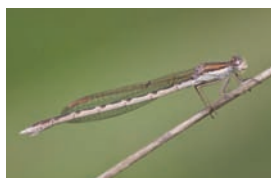
Aan de zuidwestelijke kant van het terrein, op een beschutte plaats, dicht bij de oever begroeid met wilgen langs de éne kant, jong bos langs de andere kant, en een vochtige bodem met riet, zie ik bruine winterjuffers en de eerste vuurjuffers (*foto kader (v)*). Ze zijn pas uitgeslopen en nog niet volledig uitgekleurd. Dat zie je bij vuurjuffers aan de nog bruine ogen en de nog glimmende vleugels. Mijn dag kan niet meer stuk!

De berken staan ondertussen ook in bloei.

(De mannelijke bloeiwijze van berken heeft gele, hangende rupsvormige katjes, die reeds voor de winter aanwezig zijn. De staande vrouwelijke bloeiwijzen onder aan de mannelijke bloeiwijzen zijn met knopschubben omgeven. Verspreiding van het stuifmeel vindt plaats door de wind. (<http://nl.wikipedia.org/>))

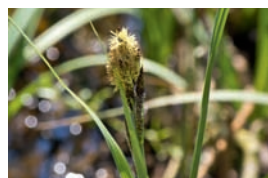
Plotseling zie ik iets kleins vliegen en probeer het te volgen, nauwelijks zichtbaar op de schors van een vlier, zie ik een nachtvlinder. Wat een camouflage!

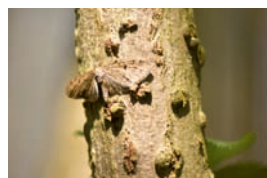
bruine winterjuffer (v)

berk in bloei

zegge in bloei

nachtvlinder op vlier

op zoek naar waterbeestjes

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 9

datum: 8 mei 2013
uur: 11u00 - 12u00

Weergesteldheid: 18°

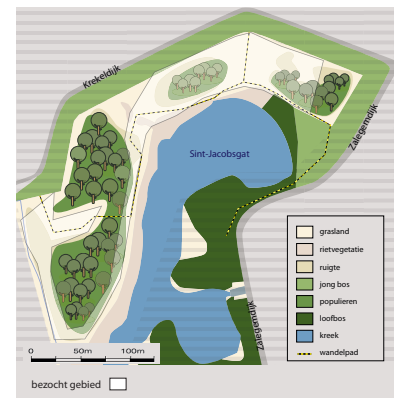
warm, vrij veel bewolking

De libellenvliegperiode is nu echt op gang gekomen. De voorbije dagen werd de variabele waterjuffer gezien. Normaal een zeldzame soort maar niet voor de Kreeken van Saleghem. We hebben al van een 5-tal jaar waarnemingen. (<http://issuu.com/waasland-noord/docs/libellenpracht>)

Er is voor vandaag regen voorspeld, vanmorgen naar de buienradar gekeken en tot deze namiddag blijft het droog. Tijd om eventjes te gaan kijken.

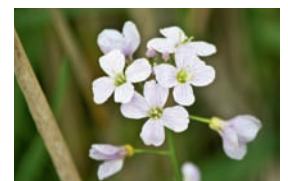
Bijna onmiddellijk vind ik een 30-tal variabele waterjuffers, zowel mannetjes als vrouwtjes, imago of imago nog niet volledig uitgekleurd. Ook de lantaarntjes zijn even talrijk aanwezig. Kenmerkend voor juffers is dat ze de vleugels schuin omhoog bij elkaar of een beetje gespreid houden. In tegenstelling met de 'echte libellen' zijn de vleugels gelijk van vorm.

Pas uitgeslopen, nog in de buurt van het larvenhuidje zie ik een viervlek (m). De vleugels moeten nog uitharden.

Onderweg zie ik een donkere waterjuffer wegvliegen, robuuster dan het lantaarntje of de variabele waterjuffer. Ik kan nog juist een foto nemen voor ze hoog in een boom vliegt. Pas uitgeslopen en nog niet uitgekleurd, het is het vrouwtje van de grote roodoogjuffer. De groene ogen worden later knalrood en het mauve 9-10 segment bij het mannetje, wordt helblauw, juist zoals bij het lantaarntje.

Er vliegen verschillende witjes (dagvlinders) voorbij. Eéntje valt op, het oranjetipje (m). Alleen het mannetje heeft deze gekleurde oranje vlek in de voorvleugelpunt, bij het vrouwtje ontbreekt het. De onderkant van de achtervleugel is geelgroen gemarmerd. De waardplant, de pinksterbloem, staat nu volop in bloei. Verder nog klein gaderd witje en bont zandoogje.

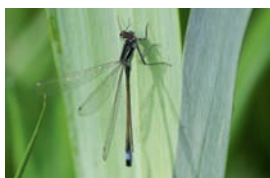

Ik vind langpootmuggen ook wel iets hebben. Soms lijken ze heel onhandig, dan weer heel sierlijk en in dit stadium, doen ze geen mens kwaad; ze kunnen ook niet steken.

De wind steekt op, het begint te regenen, tijd om naar huis te gaan.

Maar eerst langs de viervlek, de vleugels en het achterlijf hebben ondertussen al meer kleur gekregen. Het larvenhuidje neem ik mee naar huis.

lantaarntje (m)
imago, niet uitgekleurd

lantaarntje (v - C-type)
imago, niet uitgekleurd

langpootmuggen

grote roodoogjuffer (m)
imago, niet uitgekleurd

variabele waterjuffer (m)

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 10

datum: 27 mei 2013
uur: 11u45 - 14u00

Weergesteldheid: 19°

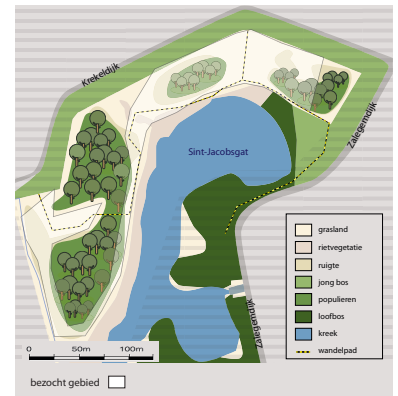
zonnig

Vandaag een zeldzame prachtige lentedag! ... we hebben er lang op moeten wachten. Mei is dit jaar koud, nat en somber.

De meidoorn staat volop in bloei, dat zie je niet alleen, de meidoorn heeft ook een bijzondere geur. Brem kleurt helemaal geel. De bloemen van de lijsterbes zijn al uitgebloeid, de vlier staat in knop.

Onderweg zie ik nog echte koekoeksbloem (*foto kader*), vergeet-mij-nietjes, gele lis, robertskruid, ooievaarsbek, fluitekruid, smeewortel, blaartrekkende boterbloem, gele plomp, uitgebloeide paardebloemen, ...

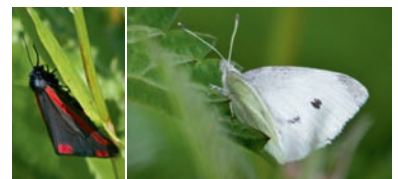

Aan de overzijde van de kreek zie ik, met gemengd gevoel, een drietal Nijlganzen (exoot) en vraag me af of ze dezelfde weg opgaan als de Canadese ganzen? Ik surf eventjes op het internet en vind op de website van Agentschap voor Natuur en Bos, bij soortenbeleid, een lijstje van invasieve exoten die problemen veroorzaken. zowel de Canadese gans als de Nijlgans staan erop.

Ik ben nog niet veel kikkers of padden tegengekomen, de dikkopjes in het water verraden hun aanwezigheid. In de rietkragen hoor ik rietvogels, verschillende geluiden, maar ik kan er nog geen namen op plakken.

Met dit zonnige weer vliegen er opnieuw dagvlinders... bont zandoojje, dagpauwoog, klein koolwitje en een gehakkelde aurelia. Deze laatste heeft een achtervleugel verloren. Een typisch dagactieve nachtvlinder voor het Sint-Jacobsgat is de Sint-Jacobsvlinder, heel opvallend met zijn zwart en rode vleugels.

Vorig jaar zag ik voor het eerst de glassnijder (*echte libel, een relatief vroege glazenmaker, zeldzame soort in O-VL*) in het Sint-Jacobsgat en was er ook dit jaar op gebrand om deze soort waar te nemen. Dankzij het warme weer is het gelukt! Niet alleen de glassnijder maar ook de vroege glazenmaker (*echte libel, een oranjebruine glazenmaker met groene ogen, zeldzame soort*). Voor ik terug naar de auto keer, zie ik nog een platbuik (*echte libel, algemene soort, korenbouten*) wegvliegen.

vergeet-mij-nietje

lieveheersbeestje

fluitekruid

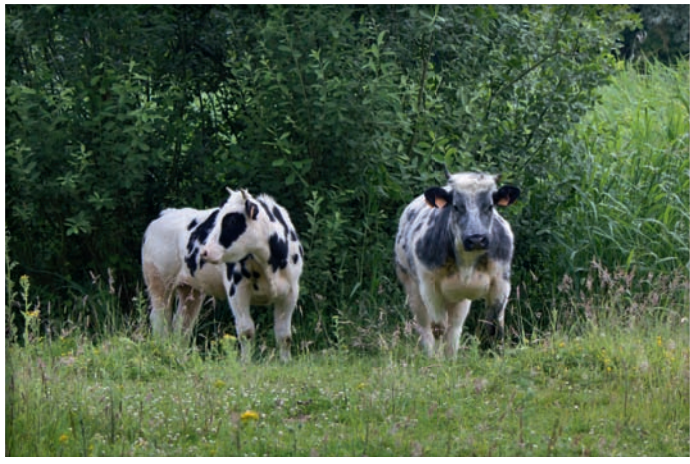

ooievaarsbek

gehakkelde aurelia

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

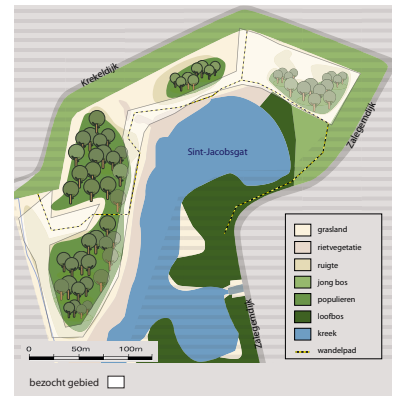
Waarnemingsfiche - nr 11

datum: 4 juli 2013
uur: 12u15 - 15u15

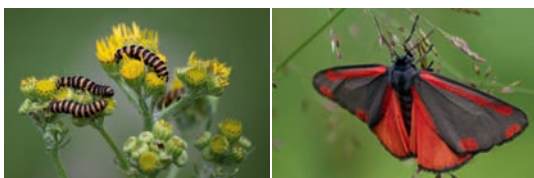
Weergesteldheid: 20°

eerst zonnig, daarna bewolkt en veel wind

Het is alweer geleden van einde mei dat ik hier was... onmiddellijk komt er één woord in mij op, ruig - heel ruig, ik herken dit terrein nauwelijks maar ik vind het wel boeiend en mooi! In de voorbije (natte weken) is alles enorm gegroeid, ik loop bij momenten tussen een muur van brandnetels & kleeftkruid, akkerdistels en riet. Om dit alles in toom te houden, werden begin juni, 3 jonge runderen ingeschakeld, die blijven hier in de zomer en de herfst, zolang er genoeg eten aanwezig is.

Onvoorstelbaar hoeveel leven er aanwezig is nu heel veel planten in bloei staan. De akkerdistels en bramen hebben bezoek van vlinders, hommels en bijen en heel veel zweefvliegen. 'k Heb er twee uitgekozen, de witte reus en de hommelseus. De witte reus kende ik al en de hommelseus heb ik een aantal weken voor het eerst gezien in het Steengelaag (Stekene). De naam zegt het al, het zijn grote zweefvliegen (11-16 mm) en vooral de hommelseus met de wollige beharing lijkt op een hommelmimicry.

Van de gele bloemen valt jakobskruiskruid het meeste op door de rupsen die erop zitten. Het is de waardplant van de zebrarups. de larve van de sint-jacobsvlinder. De giftige bestanddelen van het jakobskruiskruid maken de rups oneetbaar, die daardoor beschermd wordt. Dit wordt nog benadrukt door de kleuren geel/zwart. Ook de vlinder wordt hierdoor beschermd, de kleuren rood/zwart wijzen eveneens op gevaar.

Andere gele bloemen zijn moerasrolklaver, sint-janskruid, grote wederik (foto), gele lis, blaartrekkende boterbloem, boerenwormkruid. De vlier staat ondertussen in bloei en de brem gaat gebukt onder zijn peulvruchten (foto). Tussen het riet bloeit moerasandoorn (foto), die vind ik heel mooi!

Ik struin verder het hele gebied door. Op sommige plaatsen is de begroeiing zo dicht dat het moeilijk doorkomen is. Met al die kleuren en al het aanwezige leven is er nog zoveel meer te beleven.

Terug thuis voer ik mijn waarnemingen van libellen, vlinders en planten in.

rups kleine beer

groot dikkopje

wilgenroosje

rups

braam

Sint-Jacobsгат - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 12

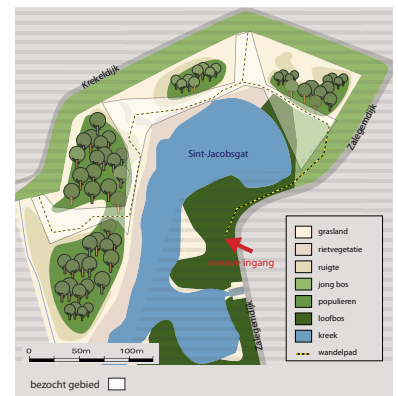
datum: 20 juli 2013
uur: 14u00 - 16u30

Weergesteldheid: 22°
vrij veel bewolking, vochtig warm

Op 4 augustus 2013 wordt de nieuwe aankoop (zie waarnemingenfiche 4) voor het eerst aan het grote publiek voorgesteld. Zo'n activiteit vraagt heel wat organisatie en voorbereiding. Er zullen uitnodigingen verstuurd worden en een nieuwe folder zal huis aan huis verdeeld worden. Hopelijk komen er veel bezoekers op af en misschien valt er hier en daar wel een gift uit de bus. Nieuwe natuuraankopen kosten veel geld.

Vanuit het natuurhuis Panneweel zullen groepen genodigden, geïntresseerden en gidsen vertrekken naar het Sint-Jacobsгат, daar volgt een speech door de voorzitter, de conservator, en iemand van de gemeente. Daarna volgt de onthulling van een doorkijkkader met zicht op de kreek. Deze kader werd in de loop van de week al geplaatst; het werden er twee, ééntje voor de volwassenen en ééntje voor de kinderen. Een tijdelijk infobord werd ontworpen en zal, in afwachting van het definitieve bord, aan de nieuwe ingang geplaatst worden.

Vandaag is er een eerste beheernamiddag, maaien van het wandelpad en snoeien van overhangende struiken en bomen. We stellen onmiddellijk vast dat de runderen de doorkijkkader al flink geïnspecteerd hebben, hopelijk blijft hij overeind tot na de inhuldiging.

We zijn met z'n vieren. Jan en Walter vertrekken naar het oostelijke gedeelte, Marc en ikzelf nemen het westelijke deel voor onze rekening. Marc zorgde voor het wandelpad, ik stond in voor het snoeien van bramen, meidoorn en andere overhangende takken. Eerlijk bekennen, de snoeischaar heb ik veelvuldig gebruikt, maar met mijn fototoestel binnen handbereik, is de keuze soms snel gemaakt...

Na de pauze help ik bij het opruimen van het snoeiafval. Jan boven op de kar, Walter beneden op het wandelpad, het snoeiafval gaat van de éne riek op de andere... grappig om zien!

We staan er te weinig bij stil... het is dankzij zovele vrijwilligers, die dag in dag uit, ieder op zijn eigen manier, bezig is met beheer, bescherming, bestuderen,... van onze flora, fauna, landschap, ea. dat er natuurgebieden kunnen blijven bestaan. Was iedereen maar zo zorgzaam, deze namiddag leverde het ons alweer een hele zak zwerfvuil op.

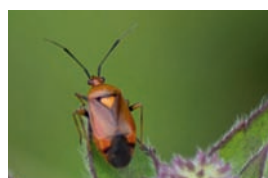
bloedrode heidelibel

gestreepte goudspanner

stippelmot op meidoorn

wants (*Deraeocoris ruber*)

oranje zandoogje

Jan (vogels, planten), Marcel (planten) & Hugo (nachtvlinders, paddenstoelen, insecten, ...)

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 13

datum: 27 juli 2013
uur: dagprogramma

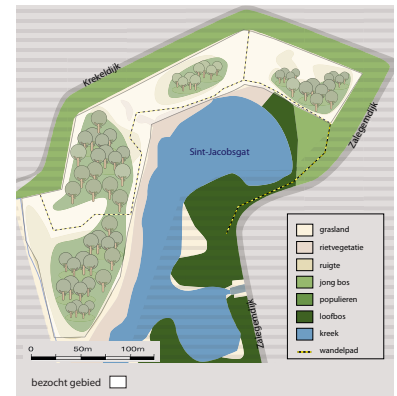
Weergesteldheid:

voormiddag: onweersbuien,
namiddag: zonnig en vochtig warm
avond: regenachtig gevolgd door onweer

Ik wilde graag een aantal onderzoeken (wateronderzoek, bodemonderzoek,...) doen en dacht dat het toffer zou zijn om dat in groep te doen. Met steun en medewerking van natuurstudie Waasland-Noord en Wakona (Wase koepel voor natuurstudie) kwam de organisatie van deze soortenzoekdag tot stand.

Het programma was ambitieus; in de voormiddag water- en bodemonderzoek, in de namiddag inventarisatie van soorten en 's avonds, vleermuizen en nachtvlinders.

Dat het tropisch warme weer van de voorbije weken niet kon blijven duren, dat wist iedereen. Dat de warmteonweders uitgerekend op onze soortenzoekdag 'Het Sint-Jacobsgat ondersteboven' uitbraken, daar hadden we niet op gerekend. Gelukkig konden we in het natuurhuis Panneweel terecht voor een aangepast voormiddagprogramma en 's avonds om te schuilen.

De ontleende materiaal kisten water' & 'bodem stonden klaar, helaas hebben we ze amper kunnen gebruiken. In de striemende regen zijn we waterstalen gaan nemen en hierop hebben we een chemisch onderzoek gedaan. Ik vond het wel interessant om te doen, al moet ik toegeven dat de verkregen waarden mij nog niet veel zeggen.

In de namiddag werd het opnieuw stralend zomerweer. Met 19 deelnemers noteerden we de planten, gingen op zoek naar libellen, vlinders, zweefvliegen, sprinkhanen, andere insecten, paddenstoelen, mossen, gallen, vogels, ... De soortenzoekdag bracht ons een 320-tal soorten (ingevoerde waarnemingen) op.

We hadden tentjes voorzien met determinatiegidsen, binoculaires, loepepotjes of om onder te schuilen voor de nu wel brandende zon.

Voor het avondprogramma spraken we terug af om 21u00, ondertussen waren de onweerswolken opnieuw van de partij. Met de batdetector hebben we het geluid van de gewone dwergvleermuis opgevangen. Nachtvlinders, schietmotten, kevers, ... konden we tot ongeveer 23u00 lokken met het licht... dan barstte het onweer los.

Voor mij een heel geslaagde dag!

(sfeerbeelden en waarnemingen: <http://www.wakona.be/index.php/fotoarchief/305-2013-07-27-soortenzoekdag-in-het-sint-jacobsgat-kreken-van-saleghem>)

Marc (zweefvliegen) & Silvia

Lou (paddenstoelen)
Dirk (mossen, nachtvlinders, insecten)

Chris (vogels, vlinders, libellen)

Marc, Hugo & Jan

Marc, Sylvain, Sylvia, Joris Hugo, Marc & Koen

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 14

datum: 3-4 augustus
uur: niet van toepassing

Weergesteldheid:

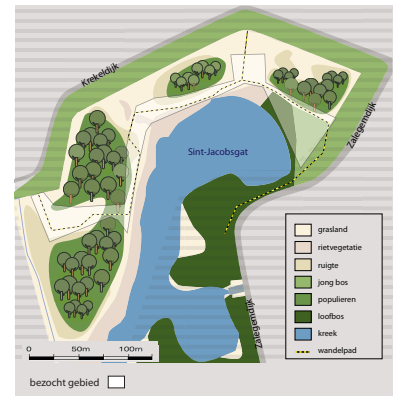
namiddag: stralend zomerweer

Dit weekend was het feest in het Sint-Jacobsgat.

Zaterdag nog de laatste voorbereidingen voor de kennismakingswandeling van zondag, ... er kwam heel veel volk!

Het was ook het weekend van 'vlinder mee', de tuinvlindertelling van Natuurpunt. Ik ging op zoek naar vlinders en noteerde al zeker 12 verschillende soorten dagvlinders:

- oranje luzernevlinder (foto) - een trekvlinder die je niet elk jaar ziet
- kleine vuurvlinder
- boomblauwtje
- bruin blauwtje
- atalanta
- distelvlinder
- dagpauwoog
- kleine vos
- gehakelde aurelia
- bont zandoogje
- oranje zandoogje
- bruin zandoogje

Van de dagactieve nachtvlinders waren vooral het muntvlindertje en het gamma-uiltje heel actief.

Niet alleen zomerweer voor de vlinders, ook libellen houden van de zon: houtpantserjuffer, lantaarntje, bruine glazenmaker, paardenbijter, grote keizerlibel, bloedrode heidelibel, heidelibel spec. en gewone oeverlibel.

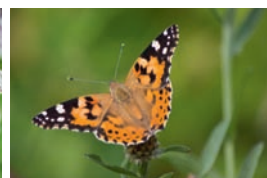
bruin blauwtje

kleine vos

muntvlindertje

distelvlinder

gamma-uiltje

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 15

datum: 15 augustus
uur: 14u45 - 16u30

Weergesteldheid:

eerst zonnig en warm, daarna bewolkt, regen hangt in de lucht

Mijn stagewandeling voor 21 augustus 2013 is op papier uitgewerkt, vandaag wil ik het traject uitproberen en kijken of er nog aanpassingen dienen te gebeuren.

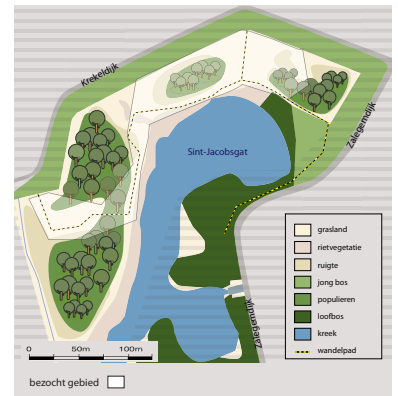
Vertrekkend vanuit het natuurhuis Panneweel wil ik onderweg wat vertellen over de historie van de Kreken van Saleghem, het landschap en het bijhorend natuurbeheer. Ook deze aspecten komen aan bod in het Sint-Jacobsgat zelf.

Daarnaast wil ik vooral inzoomen op insecten, en dan vooral op vlinders & libellen. Eerst gaan we zelf op zoek naar 'beestjes' en trachten ze, aan de hand van zoekkaarten of veldgids, op naam te brengen.

Daarna, aan de kreek, wil ik vertellen over de verschillen en gelijkenissen van vlinders & libellen, de eisen die ze stellen aan hun leefomgeving, het verschil in levenscyclus (onvolledige & volledige gedaanteverwisseling).

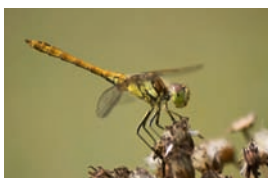
De weerberichten beloven goed weer en dat zal nodig zijn. Vandaag in ieder geval geen tekort aan libellen; voor paardenbijter, bloedrode heidelibel, steenrode heidelibel (*foto kader*), bruinrode heidelibel en houtpantserjuffer zitten we nu in de hoofdvliegtijd. Ik zie ook nog grote keizerlibel, bruine glazenmaker, azuurwaterjuffer en lantaarntje.

Ik had voorzien iets over 'paddenstoelen' te vertellen (normaal staat de grote parasolzwam hier talrijk), nu lijkt het nog iets te vroeg. Dat ga ik vervangen door 'gallen'.

Op een eikenboompje zie ik er verschillende; ananasgal, rode erwtengal, lensgal en satijnen knoepjesgal. Op de akkerdistel zie ik de gal van de distelgalboorvlieg. Ik ga het opzoeken en verder uitwerken.

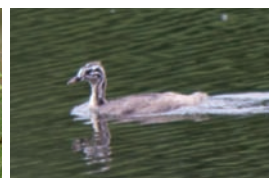
Als er nog tijd over is, vertel ik nog iets over de nieuwe aankoop, dat gedeelte kunnen we zien van aan de kreek.

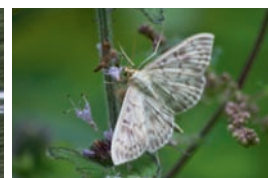
steenrode heidelibel (m)
imago niet uitgekleurd

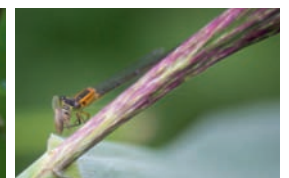
boerenwormkruid

fuut (juveniel)

parelmoermot

lantaarntje

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Waarnemingsfiche - nr 16

datum: 23 september

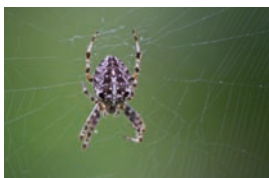
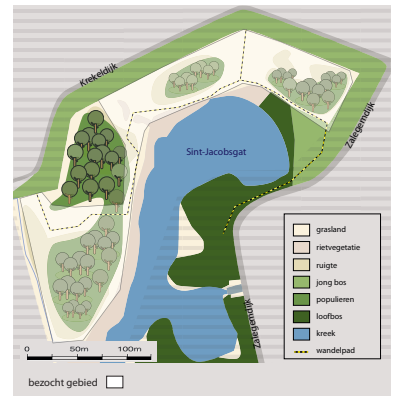
uur: 11u45 - 15u15

Weergesteldheid: 20°

grijze, warme nazomerdag, zon laat zich heel eventjes zien

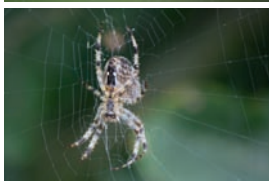
Het doel van vandaag is het inkleuren van het kaartje volgens de verschillende vegetatietypen. Ik wil vooral zien welke bomen, struwelen en struiken op welke plaatsen groeien, waar open grasland, ruigte, rietkragen en wilgenrijen zijn. Daarna wil ik het vergelijken met ander kaartmateriaal. Ik doorkruis het hele gebied met uitzondering van de nieuwe aankoop, die maakt geen deel uit van deze terreinstudie.

De zomer is voorbij, heel veel planten zijn uitgebloeid... alleen de watermunt bloeit nu volop en trekt daardoor nog heel veel insecten aan, minder talrijk toch.

Het is het spinnenseizoen, bijna overal zie ik spinnenwebben. Heel veel verschillende soorten spinnen. De kruisspin is wellicht de meest gekende. In de struiken zie ik een oranje spin, 'k wil ze van dichterbij bekijken, maar plotseling laat ze zich, verankerd aan een spinnendraad, 'vallen'; een typische verdediging bij verstoring.

Spinnen zijn geen insecten, ze hebben acht poten, een kopborststuk en een achterlijf. Ze behoren tot de klasse van de spinachtigen. Ook hooiwagens behoren tot deze klasse. Hun lichaam bestaat uit één deel.

De herfst is ook paddenstoelenseizoen. De meest opvallende is wel de grote parasolzwam, die staat hier met tientallen. Het is een grote plaatjeszwam met een hoed van 10-30 cm breed, een witte steel met bruine gordels en met een verschuifbare ring. Ik zie ook nog andere kleinere paddenstoelen, maar dat is specialistenwerk waar ik mij niet aan waag.

Aan de waterkant laten de paardenbijters zich graag bewonderen. Op een wilg zie ik de rupsen van de wapendrager (nachtvlinder) (foto kader). Als ik even opkijk, vliegt een buizerd over.

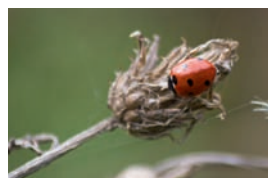
Dankzij de foto's kan ik thuis de soorten opzoeken; met hulp van veldgidsen of met de hulp van kenners. De waarnemingen worden met foto's ingevoerd zodat de admins de waarnemingen kunnen goedkeuren of commentaar kunnen geven. Zo heb ik het voorbije jaar al heel veel bijgeleerd.

kleine vuurvlied op watermunt

Turkse uil (nachtvlinder)

zevenstippelig lieveheersbeestje

zweefvlieg op watermunt

schorpioenvlieg op guldenroede

4.3. Bodem en vegetatie

Op de bodemkaart vind ik dat de bodem vooral bestaat uit matig natte (Zdm-Zdp) tot matig droge (Zcp) zandgronden, een beperkt deel zeer natte grond op klei (Efp) en natte grond op licht zandleem (Pep).

Het nagestreefde natuurtype is Ku (ruigte) + K(Mr) (bermen, perceelsranden... of taluds met elementen van rietvegetatie) en Sz (opslag van allerlei aard).

Het ecotopensysteem is nog anders, de indeling gebeurt op basis van vegetatiestructuur en standplaatscondities. De belangrijkste kenmerken die gebruikt worden bij de indeling zijn vegetatiestructuur, zoutgehalte, vochttoestand, voedselrijkdom en zuurgraad.

Voor mij nog heel theoretisch en bij wijze van oefening, groepeerde ik mijn waarnemingen van een 50-tal planten/struiken/bomen op de plaatsen waar ik ze vond. Dit gaf onderstaand resultaat.

grasland: Akkerdistel, Boerenwormkruid, Duizendblad, Jakobskruid, Klein hoefblad, Koninginnekruid, Late guldenroede, Madeliefje, Paardenbloem, Sint-Janskruid, Speerdistel, Wilgenroosje

rietvegetatie: Blaartrekkende boterbloem, Dotterbloem, Echte koekoeksbloem, Gele lis, Grote egelskop, Grote wederik, Haagwinde, Harig wilgenroosje, Heelblaadjes, Moerasandoorn, Moerasrolklaver, Moerasvergeet-mij-nietje, Oeverzegge, Pinksterbloem, Riet, Pitrus, Rietgras, Viltige basterdwederik, Watermunt, Wolfspoot, Zwart tandzaad

ruigte: Braam, Brem, Grote brandnetel, Grote kattenstaart, Grote klit, Hondsdraf, Kleefkruid

jong bos: Aalbes, Eenstijlige meidoorn, Gewone esdoorn, Vlier, Hazelaar, Ruwe berk, Wilde lijsterbes, Wilg, Zomereik, Zwarte els

kreek: Gele plomp - Witte waterlelie

4.4. Vlinders en libellen, graadmeters voor natuurvriendelijk beheer

Vlinders en libellen komen voor in zeer verschillende gebieden. Het zijn kritische bewoners en stellen hoge, maar wel verschillende eisen, aan de leefomgeving.

Voldoende voedsel is voor beide heel belangrijk; een ruim aanbod van nectarplanten zowel in de lente als de zomer voor vlinders, waardplanten voor eitjes af te zetten en voedsel voor de rupsen, insecten voor libellen.

Hoe meer variatie in structuur aanwezig is, hoe meer soorten er voorkomen.

Met extensieve begrazing ontstaat op een natuurlijke wijze, een variatie in de planten- struiken- en bomengroei. Hierdoor ontstaat een leefgebied dat heel geschikt is voor veel diersoorten. Voor vlinders zijn de aanwezige ruigtekruiden en beschutting langs de gevarieerde bosranden heel belangrijk. Van jaar tot jaar zal opslag van ruigte op steeds een andere plek optreden en ook bosranden en mantelvegetaties zullen door de wisselende begrazing verschuiven. Een ander voordeel van extensieve begrazing is dat de overlevingskansen van eieren, rupsen en poppen veel groter zijn. De vegetatie wordt nooit in één keer verwijderd.

Voor libellen is de kwaliteit en het peil van het water ook heel belangrijk. De ontwikkeling van een goede water- en oevervegetatie hangt af van een constant waterpeil. De eitjes van sommige libellensoorten worden afgezet in de watervegetatie. Een zacht hellende oever met een grote variatie aan planten, waardoor de larven die uit het water willen klimmen altijd een geschikte plant kunnen vinden, is het meest gunstig. De aanwezigheid van bepaalde soorten libellen zegt dus iets over de kwaliteit van dat gebied. Dat geldt zowel voor de natte elementen, waar de larven leven, als voor de droge elementen, waar de imago's leven.

Met 21 soorten dagvlinders en 21 soorten libellen, waaronder zeldzame soorten als glassnijder, vroege glazenmaker, variabele waterjuffer en koraaljuffer, doet het Sint-Jacobsgat het heel goed!

In vergelijking met vorige jaren, heb ik de indruk,, dat de open graslanden in oppervlakte verminderen, er is meer en meer opslag van struiken en jonge bomen. Grazers zijn selectief en eten, bij voldoende voedselaanbod, voornamelijk de jonge scheuten. En aan voedsel was er dit jaar geen gebrek; misschien had dit met de koude winter en het lange, natte en sombere voorjaar te maken... in de zomer was er een overvloed aan ruigtekruiden.

Ik ben een beetje bezorgd dat door uitbreiding van hogere struiken en bomen, de juiste leefomgeving voor vlinders en libellen zal verminderen.

Afhankelijk van welke verhouding we willen tussen de verschillende biotopen/structuren, moet het beheer misschien bijgestuurd worden. Extensieve begrazing alleen is niet genoeg om verbossing tegen te gaan.

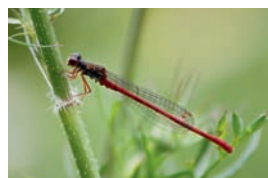
Aangepast natuurbeheer is niet gemakkelijk in de kleinere gebieden, heel arbeidsintensief ... maar juist de variatie in biotopen, structuren, soortenrijkdom maakt het Sint-Jacobsgat tot een waar paradijs voor vlinders, libellen en andere diersoorten..

Vroege glazenmaker

Landkaartje

Koraaljuffer

Koninginnepage

Grote keizerlibel

5. Stagewandeling Kreeken van Saleghem en Sint-Jacobsgat

5.1. Uitnodiging

Kreeken van Saleghem & Sint-Jacobsgat

over kreeken & wielen, over knotwilgen & rietkragen, over vlinders & libellen, over natuur dicht bij huis...

Ik nodig je graag uit op mijn stagewandeling natuurgids.

datum: woensdag 21 augustus 2013 - 13u30 tot 15u30

plaats: Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, 9170 Meerdonk

Laat je weten of je erbij kan zijn? brigitte.van.passel1@telenet.be

5.2. Voorbereiding

stopplaats 1. Natuurhuis Panneweel

verwelkoming & voorstelling (algemeen) - ikzelf - CVN - Natuurpunt - Natuurpunt Waasland-Noord

wandeling: wat gaan we doen - hoe lang duurt het - ...

stopplaats 2. Natuurgebied Panneweel

situering - historiek Kreeken van Saleghem: kaartje historiek

GETIJDENWERKING - INPOLDERING - KREEK - DIJK - DIJKDOORBRAAK - WIEL - DIJKPUT

stopplaats 3. Krekeldijk

landschap met wilgen/dijken/akkers-weilanden

KNOTWILGEN (gebruik, belang, knothoogte,...) - RIETKRAGEN - HOOILANDEN - AKKER

beheer vrijwilligers (knotten wilgen - hooilandjes - wandelpaden - ...)

stopplaats 4. Sint-Jacobsgat

historiek (voormalige maisakker): **kaartje historiek**

beheer (grazers (runderen - paard) - niets doen - dood hout)

verschillende biotopen (wilg-berk-vlier > pioniers - hoe beschermen planten zich?)

stopplaats 5. Sint-Jacobsgat

vlinders versus libellen

evolutie insecten, levenscyclus (volledige - onvolledige gedaanteverwisseling) - indicatoren natuur - ...

zoekkaarten, insectennetje, loepepotjes, veldgids, libellenlarvenhuidjes

specifieke fauna-flora

jacobskruiskruid (rups-vlinder) - **watermunt** - insecten (verschil bij-wesp-zweefvlieg)

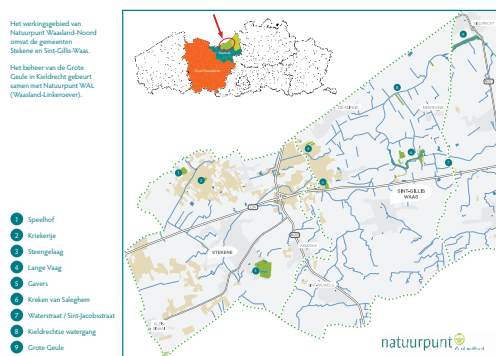
gallen > ananasgal - rode erwtenagal - lensgal - satijnen knoopjesgal / stengelgal > distelgal)

stopplaats 6. Sint-Jacobsgat

nieuwe aankoop Sint-Jacobsgat & Sint-Jacobsmoer

5.2.1. Stopplaats 1: Verwelkoming - voorstelling (algemeen)

- Brigitte
- CVN-cursus natuurgids (terreinstudie - stagewandeling)
  - Centrum Voor Natuur- en milieueducatie - 45 jaar - vormingen voor volwassenen over natuur, milieu en duurzame ontwikkeling
  - 2 opdrachten - **stagewandeling - terreinstudie** (Sint-Jacobsgat)
- NATUURPUNT
  - onafhankelijke organisatie natuurbehoud Vlaanderen - 88.000 leden - 400 professionele medewerkers meer dan 6.000 vrijwilligers - bescherming bedreigde planten, dieren, biotopen en landschappen - kopen en beheren van honderden natuurgebieden - mensen in contact brengen met de schoonheid en kennis over de natuur via vorming en publieksacties (vlinder mee / vogelweekend / ...)
  - lokale afdelingen**
- NATUURPUNT WAASLAND-NOORD
  - kaartje werkingsgebied** - Stekene (Speelhof / Kriekerij / Steengelaag) - Sint-Gillis-Waas (Lange Vaag / Gavers / Krieken van Saleghem / Waterstraat / Kieldrechtse Watergang / Grote Geule (Kieldrecht - samen met WAL))
  - natuurhuis Panneweel** - aankoop 1995 - oud boerenerf - nu uitvalsbasis activiteiten - hoogstamboomgaard - kleinschalige waterzuivering - bijen - picknickplaats
  - kaartje krekengebied** - korte beschrijving wandeling (Krekeldijk - Sint-Jacobsgat - Natuurhuis Panneweel)
  - praktisch: schoeisel, duur van wandeling (13u30 - 15u30)

kaartje werkingsgebied Natuurpunt Waasland-Noord

kaartje krekengebied - historiek

5.2.2. Stopplaats 2 : Historiek

Rond **1100** ontstond de Westerschelde waardoor de getijden op de stroom groter werden en de overstromingen tot tegen de hogere zandgronden mogelijk werden. Vanaf **1300** begon de mens echte dijken te bouwen tegen de steeds talrijker wordende overstromingen ter vervanging van de vroeger opgeworpen dammen. Rond **1570** was de hele Wase polder ingedijkt en kende hij zijn grootste omvang.

In **1584** werden tijdens de **Tachtigjarige Oorlog (1568-1648)** de dijken doorgestoken ter verdediging van Antwerpen tegen de Spanjaarden. De hele polder overstroomde. Eb (afgaand tij) en vloed (opkomend tij) kregen jarenlang vrij spel en er ontstonden diepe geulen. Pas tijdens het **Twaalfjarig Bestand (1609-1621)** konden de dijken hersteld of nieuwe gebouwd worden rond Sint-Gillis-Waas. Ook kon men opnieuw aan inpolderen denken.

1615: Rode Moerpolder - Sint-Gillis Broek polder - Saleghempolder - Extensiepolder (= rietlandpolder)

1616: Turfbankenpolder - Hoog-Verrebroekpolder

1619: Vrasenepolder - Beverpolder

1653: Koning Kieldrechtspolder

In **1627** was er een nieuwe stormvloed die nog ver in het land kon binnendringen via de nog niet ingedijkte Kieldrecht polder. Vele dijken begaven en er ontstonden wielen zoals het Panneweel of Parreweel in de hoger gelegen zandige Turfbanken polder. Rond deze wielen werden de dijken in "kragen" hersteld.

In de Wase Scheldepolders is toen een landschap met GETIJDENgeulen, slikken en schorren ontstaan. Die diepe getijdengeulen die waren ontstaan bij de overstromingen zijn vandaag in het landschap nog herkenbaar als KREKEN.

Na de indijking van de Kieldrecht polder in **1653** zijn er geen dijkdoorbraken en grote overstromingen meer voorgekomen in het gebied. Na de laatste grote overstromingen van de 16de en de 17de eeuw met de daaropvolgende indijkingen, bleef er een schorrenlandschap achter dat vrij vlug en van op de hoger gelegen gronden werd ingenomen door de landbouw.

De vroegere stroomgeulen werden aanvankelijk brakke kreekplassen die langzaam verzoetten door aanvoer van water uit hoger gelegen zandgronden en door de neerslag.

5.2.3. Stopplaats 3 : Landschap , beheer, biotopen

Het **landschap** van **De Kreken van Saleghem** is door **mensenhanden** gevormd; met verschillende stadia van het verlandingsproces: van open water tot broekbos. (= zoals lezen van een boek, in verschillende lagen geschreven)

De **verschillende stadia** in het **verlandingsproces**, van **open water naar moerasbos**, zijn vanuit natuurwetenschappelijk oogpunt **zeer waardevol. Zonder beheersmaatregelen** en de natuur haar gang laten gaan, zouden de drijftillen, de rietlanden en schrale hooilanden zich ontwikkelen tot **één groot (moeras) bos**. Dit zou wel een **natuurlijke ontwikkeling** zijn, maar de **variatie en de natuurwaarden van het gebied als geheel zouden sterk achteruitgaan. De meeste planten en dieren zouden verdwijnen.**

Veel biotopen (ideale omgeving voor heel veel planten en dieren):

- zandige dijken
- bomenrijen (populier - knotwilgen)
- wielen
- moerassen (voedselarm)
- hooilanden
- kleiige weilanden
- drassige rietlanden
- wilgenbosjes, struwelen
- kreekplassen & zachthellende kreekoevers

KNOTWILG is een natuurgebied op zich:

- karakteristiek landschapselement, typisch knoestige vorm
- door knotten (periodiek afzetten van de takken om te voorkomen dat de kroon te zwaar wordt) blijft aan de bovenkant vaak water staan, hout gaat rotten, de turfachtige houtmolm lijkt wat op potgrond en is voedselrijk, zaden van planten/struiken/bomen beginnen hierin te kiemen (191 plantensoorten, diverse soorten mossen, korstmossen en paddenstoelen)
- holten worden groter, binnenzijde volledig hol
kleine zoogdieren: onderaan stam: spitmuizen, wezel, hermelijn, bunzing,... - in holle stam: vlermuizen
vogels: nestgelegenheid-broedplaats: matkopmees, koolmees, gekraagde roodstaart en ringmus - STEENUIL
insecten: drachtplant voor bijen (wilgenkatjes)
- schaduw voor runderen in de zomer, bescherming in de winter
- bomen nemen veel water op in hun schors (160 liter/dag)
- knothoogte 1,5-2 meter - vroeger gelinkt aan de graashoogte (schapen - koeien - paarden)
- weetje: de aspirine werd gehaald uit de wilgenbast die de stof salicylzuur bevat - koorts- en pijnstillend middel

- gebruik: (licht, zacht, niet sterk, elastisch en gemakkelijk te bewerken): klompen - geriefhout - paaltjes afrastering weilanden - vlechtwerk (tenen van knotwilg)

Natuurbeheer:

waarom:

- **verschillende landschapstypen handhaven**
- de rest van de Saleghemkreek kan zich zonder menselijke ingrepen tot een **natuurlijk moerasbos** ontwikkelen

wie:

- **vrijwilligers**
- wekelijks donderdag en zaterdag

wat:

- **knotten, hakken en snoeien**
  - √ onderhoud van ongeveer 850 knotbomen - tijdens de wintermaanden krijgen een 120-tal knotwilgen in het Saleghemkreekegebied en langs de Grote Geule een kapbeurt
  - √ kappen van wilgenstruiken in het Rietmoer en het Panneweel in de strijd tegen verbossing van waardevolle moerassen
  - √ snoeien van de hoogstamboomgaard rond het Natuurhuis Panneweel en verzorgen van de hagen en houtkanten
  - √ onderhoud (maaïen, kappen, inboeten) van enkele nieuw aangeplante bosjes en kleine landschapselementen in de Ruilverkaveling Sint-Gillis-Waas
- **maaïen en hooien van gras, riet en ruigte.**
  - √ rietvelden, graslanden, slootkanten,... waar geen paarden of runderen kunnen grazen, maaïen we machinaal of met de zeis; een garantie voor bloemrijke begroeiingen - insecten (nectar)
    - rietlandbeheer - riet regelmatig maaïen (jaarlijks gemaaid riet is evenwel niet aantrekkelijk voor de fauna, met het riet worden ook 's winters veel overwinterende insecten afgevoerd en verdwijnen broedgelegenheden voor Kleine Karekiet en Rietgors, maaïen met een beurtrol van 5 jaar)*
- **extensief grasbeheer**
  - √ inzetten van grote grazers, paarden of runderen, zoals in het Panneweel, Sint-Jacobsgat, en d'Eilanden - voeden zich niet alleen met gras maar ook met ruigteplanten zoals distels - extensief grasbeheer zorgt voor een meer parkachtig landschap met spontane opslag van bomen en struiken - meestal dieren van landbouwers of paardenliefhebbers
  - √ runderen trappen de oevers open.
  - √ grazende schapen op de dijken houden de grassen in toom
- **onderhoud van wandelpaden.**
  - √ wandelwegen open en aantrekkelijk houden voor de bezoekers door geregelde maaï- en snoeibeurten - in het Steengelaag, het Sint-Jacobsgat en langs de Grote Geule
- **zwerfvuil**

5.2.4. Stopplaats 4: Sint-Jacobsgat - Historiek, beheer & biotopen

Historiek:

Gelegen op een stuifzandrug. Veën en zand werden overspoeld met klei en zand tijdens de grote overstromingen en militaire inundaties (15de tot 17de eeuw). Bij een van deze stormvloedën brak de Krekeldijk door en ontstond er een **kleine doorbraakgeul** ter hoogte van het perceel naar de Turfbankenpolder. In **1627** werd de dijk terug hersteld met een kraag rond deze geul. Het Sint-Jacobsgat werd daarna gebruikt als wei- en akkerland met moerassige stroken op de laagst gelegen delen. Tot **1980** was het in gebruik als weiland, tot **1999** als (mais)akkerland. Daarna lag het braak zonder enige bewerking, de populieren aan de oevers zijn verwijderd, een oude kreekarm werd in zijn oorspronkelijke staat hersteld met minder steile oevers. Vanaf **voorjaar 2000** spontane begroeiing (geen grondbewerking, inzaai of aanplanting). Aanplant van populieren rondom het perceel en op de laagste delen dateert ook van **1980**. (**opp/ha 3,3621** (2002))

Beheer: Wat willen we?:

Herstel van vroegere reliëf met een geleidelijke overgang van kreekmoeras naar vaste oever en met een ondiepe restant van een doorbraakgeul. Landschappelijk zal een half open landschap ontwikkelen dat zowel aansluit bij de grazige beplante Kreekdijk als bij de moerasvegetatie van de kreekplassen.

Beheer: - Hoe doen we het?

niets doen en extensieve begrazing -

- paard in de winter
- runderen in zomer-herfst (zolang er voldoende voedsel is)
- belang van dood hout, ...

Een wastine bestaat uit een vlekkenpatroon van weide met vaak doornig struweel zoals meidoorn, sleedoorn en hondsroos, binnen de struwelen kunnen zich weer bomen vestigen, omdat ze er tegen begrazing beschermd zijn.

Belang: meestal alleen bossen (bomen even hoog, schaduwrijk, koud,...) of graslanden (geen structuur, ...) ; heel waardevol wegens verschillende hoogten, structuren, veel nectar, ... heel belangrijk voor rijk insectenleven, maar ook voor vogels, kleine zoogdieren, ea.

Biotopen:

- droge tot vochtige ruigtevegetatie (jacobskruid, riet, harig wilgeroosje, koninginnekruid, bramen, ...)
- drogere, zandige delen (brem, wilgeroosje, ...)
- rietvegetatie (watermunt, moerasandoorn, wolfspoot, ...)
- uitgegraven geul (riet, gele lis, ...)
- opslag bomen & struiken (vlier, berk, bramen, meidoorn, lijsterbes, wilgeroosje, ... PIONIERSVEGETATIE)

5.2.5. Stopplaats 5: Sint-Jacobsgrat - Vlinders & Libellen, insecten

Insecten:

dieren (rijk) -

geleedpotigen (stam) -

zespotigen (substam) -

insecten (klasse) - orde - familie - geslacht (genus) - soorten (species)

onvolledige gedaanteverwisseling (vb libellen)

volledige gedaanteverwisseling (vb vlinders)

- drie delen: kop - borststuk - achterlijf
- insecten hebben aan het borststuk 3 paar gelede (segmenten) poten en geen, 1 of 2 paar vleugels.
- veel insecten bezitten ook (meestal 3) enkelvoudige ogen of ocellen die in een kleine driehoek op het voor- of achterhoofd liggen, en waarmee ze verschillen in lichtintensiteit waarnemen.
- spelen een rol in **voedselketens** (voedsel voor vb vogels)
- dragen bij tot **afbraak** van plantenresten, dood hout, ...
- in stand houden **natuurlijk evenwicht**
- zeer belangrijke **bloembestuiers**
- **voedselbron**

Evolutie insecten

1. eenvoudige organismen zonder vleugels, niet ontwikkelde poten of lichaamsdelen geen gedaanteverwisseling
Primitieve insecten die in hun evolutionaire geschiedenis nooit vleugels hebben gehad
Primitief, vleugelloos insect dat zich voedt met zetmeelhoudende producten. Geen gedaanteverwisselingen.
2. Vleugels positie omhoog of zijwaarts naar achter - nieuwe mogelijkheden nl grote afstanden overbruggen om voedsel te zoeken, om te .paren, predators te ontvluchten - onvolledige gedaanteverwisseling - ei - nimf (aantal vervellingen) - imago - vb LIBELLEN

Gevleugelde insecten met onvolledige gedaanteverwisseling.

Bij sommige orden zijn in de loop van de evolutie de vleugels verdwenen.

Onvolledige gedaanteverwisseling (metamorfose): uit het ei ontstaat een larve of een nimf.

Daaruit groeit, na vervellingen, een volwassen insect (imago).

Een nimf lijkt sterk op het imago, een larve lijkt niet op het imago.

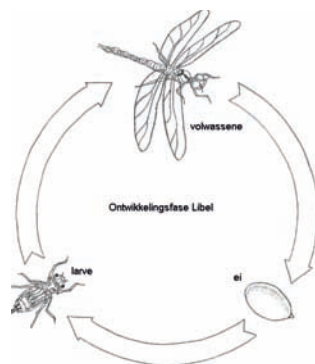
3. Nieuwe vouwbare vleugels - op zoek naar voedsel in kleinere omgeving - onvolledige gedaanteverwisseling
vb sprinkhanen, kakkerlakken, krekels
4. Volledige gedaanteverwisseling
larve en imago verschillen totaal van mekaar - vb VLINDERS
Gevleugelde insecten met volledige gedaanteverwisseling.
Bij sommige orden zijn in de loop van de evolutie de vleugels verdwenen.
Volledige gedaanteverwisseling: ei - larve lijkt niet op het volwassen dier - popstadium - volwassen dier (imago)

Libellen:

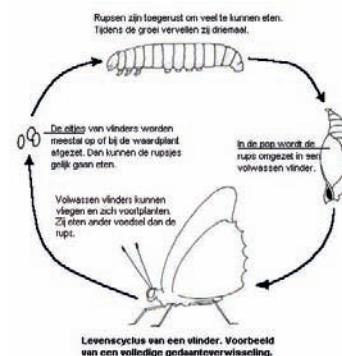
- levenscyclus en bouw libellen (de vlinderstichting)
- cvn-cursus p 13-15

Vlinders:

- levenscyclus en bouw vlinders (de vlinderstichting)
- cvn-cursus p 18-20

levenscyclus libellen

levenscyclus vlinders

- libellen gebonden aan water; vlinders diverse leefomgevingen bos, weide, moerassen
- libellen predators eten insecten (ook vlinders); vlinders roltong nectar, zijn bestuivers
- libellen hebben transparante vleugels; vlinders hebben gekleurde vleugels
- libellen zijn zichtjagers (grote facetogen); vlinders antenne geur
- libellen kunnen 3 x zo snel vliegen, zowel naar voor als naar achter, zijwaarts, draaien -
- libellen klauwen om insecten te vangen ; vlinders roltong
- libellen achterlijf aanhangels om te paren

Vliegen en muggen behoren tot de tweevleugeligen. Ze hebben enkel voorvleugels, de achtereuvleugels zijn veranderd in vliegkolfjes die een rol spelen bij het coördineren van de vliegbewegingen.

Zweefvliegen zijn bloembezoekers, vooral schermbloemigen (stuifmeel en nectar). De larven zijn rovers, planteneters of aaseters. Veel soorten hebben een geel en zwart achterlijf (mimicry).

Bijen, wespen en mieren behoren tot de vliesvleugeligen. Ze hebben 2 paar vliezige vleugels: de achtereuvleugel is meteen rij haakjes verbonden aan de voorvleugel. Bijtende en likkende monddelen.

Wespen - Zweefvlieg (mimicry)

zweefvlieg

- zeer korte, onopvallende antennen
- in rust hun vleugels plat en schuin van het lichaam af
- alleen voorvleugels
- achterlijf breed aan het borststuk

wesp

- opvallend en lange antennen
- vouwt vleugels over het achterlijf
- voor- als achternvleugels
- echte wespentaille, een sterke insnoering aan de basis van het achterlijf.

Specifieke flora & fauna

Watermunt: (algemene plant van waterkanten en andere vochtige plaatsen)

- verspreidt fijne en doordringende muntgeur
- lila bloemen, lipbloemige, vierkante stengel, tegenoverstaande bladstand, vaak paarsaangelopen nazomer- en herfstbloei
- moerassen, natte velden, modderige poelen en vijverranden
- muntvlindertje
- muntthee
- insmeren met muntblaadjes voorkomt insectenbeten

Jacobskruid: (vrij algemeen op grazige, zandige standplaatsen)

- hoge twee- of meerjarige zomer- en herfstbloei
- brengt winter als rozet door
- levensduur verlengt door vraat of afmaaien
- glanzend gele straalbloemen
- veelal grazige maar niet te dicht begroeide plaatsen
- giftig voor zoogdieren door aanwezigheid van alkaloiden (grazers laten ze meestal staan)
- **zebrarupsen** (opvallende oranjegele en zwarte banden)
- **sint-jacobsvlinder** (fel rood en zwart - vliegperiode lente en voorzomer)
- felle contrasterende kleuren hebben een signaalfunctie

Gallen

Een gal is een abnormale groei - een zwellings-, vervormings- of nieuwvormings- (bv. een bolletje of een hoortje) - van een gastheer (bijvoorbeeld een plant of een zwam) als reactie op een ander organisme. Deze abnormale groei gaat gepaard met celvergroting of celwoekering van de gastheer en biedt voor het andere organisme (bv. de larve van een galwesp): voedingsstoffen en een beschermd onderkomen. Er is daarbij sprake van een parasitaire relatie. Een gal ontstaat dus als reactie van het weefsel van de gastheer op (bv. de afscheiding van een prikkelende stof door) het binnengedrongen organisme.

Ananasgal:

- vruchtgal
- galwespen

Satijnen knoopjesgal:

- bladgal
- de gal is 2-3 mm in doorsnede, in het midden dun, de rand is hoger en afgerond zodat een centrale inzinking ontstaat
- de gehele opp is dicht met dunne, glanzend, goudbruine, radiaal van uit het middelpunt gerangschikte haren bedekt
- galwespen

Lensgal:

- bladgal
- de gal is 4-5 mm groot, de onderzijde bijna plat, glad en bleekgeel met witte vlekken bij de rand en tegen de bladvlakte aangedrukt, de bovenkant is plat-kegelvormig, bleekgeel en ijl bezet met roestbruine sterharen
- gallen verschijnen in najaar en vallen op de grond waar ze verder groeien
- de galwespen verschijnen in maart-april

Rode erwtengal:

- bladgal
- de gal is hard, 4-6 mm groot en van boven en van beneden afgeplat, vooral in de jeugd helderrood en glanzend bruin later
- de wand is dik en omsluit een galkamer
- de gallen vallen met de bladeren af
- galwespen

Distelgal

- stengelgal
- akkerdistel (*Cirsium arvense*)
- de larven leven in een enkele, maar centimeters grote, eivormige stengelgal, die vaak rood aanloopt
- de gal bevindt zich altijd op de stengel van de plant, het gedeelte erboven groeit gewoon door, maar langzamer omdat een deel van de aangevoerde groeistoffen voor de ontwikkeling van de gal wordt gebruikt
- distels op vochtige terreinen en in de schaduw hebben een voorkeur omdat de gallen anders kunnen uitdrogen
- het eerste stadium brengt de larve in het ei door
- pas in het tweede stadium gaat de larve eten en begint de gal te groeien
- tijdens het derde stadium overwintert de larve
- rond juni en juli komen de vliegen tevoorschijn die voornamelijk teren op de als larve aangelegde reserves
- boorvlieg

5.2.6. Stopplaats 6: Sint-Jacobsgat - Nieuwe aankoop

2013

- aankoop van het **Sint-Jacobsmoer** en overige delen van het **Sint-Jacobsgat**
- een aaneengesloten zeer waardevol stuk natuur van **9,1ha**
- uitbreiding natuurgebied Kreeken van Saleghem tot ongeveer **24ha** (in eigendom van Natuurpunt)
- het hele gebied is ingekleurd op het gewestplan als **natuurreservaat** en het is **beschermde als landschap**.
- de meer dan 700m langgerekte kreekplas maakt de verbinding tussen het Sint-Jacobsgat en de Oostbroekse Meersen in het oosten en de Twaalfgemeet en D'Eilanden in het westen
- het Sint-Jacobsmoer is van oorsprong een ingedijkte overstromingsgeul die via moerassen en tussen zandruggen haar weg zocht in het uitgeveende gebied van Saleghem in de 16e en 17e eeuw.
- de kreek is tot 2 meter diep.
- de zacht hellende oevers, bestaande uit verruigde rietkragen en drijfzomen, gaan over in wilgenstruweel
- op de vaste oever bieden oude knotwilgen broedgelegenheid en groeiplaatsen voor tal van dieren en planten
- parallelgrachten scheiden het terrein van de aanpalende akkers, ze worden afgeboord met eik, es en lijsterbes ten zuiden en een mooie rij knotwilgen ten noorden

5.3. Verslag stagewandeling

Sint-Jacobsgat - Meerdonk, Sint-Gillis-Waas

Stagewandeling

datum: 21 augustus
uur: 13u30-15u30

Weergesteldheid: 25°

stralend zomerweer

Vandaag is het zover, de dag van mijn stagewandeling. Het voorspelde prachtige zomerweer heeft woord gehouden en daar prijs ik me heel gelukkig mee!

De voorbije dagen heb ik de kaartjes laten printen en plastificeren, de voorbereiding enkele keren doorgenomen en nu ben ik er helemaal klaar voor. Een uur op voorhand vertrek ik naar de afspraakplaats. Uitgerust met mijn verrekijker, in mijn tas het hulpmateriaal, zoekkaarten van vlinders, veldwerk libellen, zakmes, insectennetje en loepepotjes.

Een beetje later komen de eerste deelnemers aan. Ik verwelkom iedereen en laat het deelnemersformulier invullen. Uiteindelijk een groepje van 16 deelnemers, een mooie mix van mannen & vrouwen.

In het natuurhuis Panneweel, in de schaduw van een appelboom, doe ik de verwelkoming, stel het gebied voor en leg uit wat we gaan doen. We vertrekken richting Sint-Jacobsgat met een eerste stop ter hoogte van natuurgebied Panneweel, een ideale plaats om wat te vertellen over de historiek van de Kreken van Saleghem. In de weide hier juist tegenover is de landbouwer het gras aan het maaien, het volume van mijn stem moet wat hoger... Na de uitleg krijg ik wat vragen over brak-zoet water, over hoe je kan zien dat de dijken zanderig zijn,... dankzij de achtergrondkennis, opgedaan de voorbije weken, kan ik hierop antwoorden.

Een beetje verder zoek ik opnieuw wat schaduw uit om te vertellen over het landschap en het bijhorende natuurbeheer. Hier laat ik eerst de deelnemers aan het woord, vraag hen wat ze zien, wat hen opvalt in het landschap. Voor de ene zijn dat vooral de bomenrijen op de dijk, voor een andere, de knotwilgen aan de kreek, de groene kleur, het weiland, de windmolens in de verte... hierop kan ik goed inpikken en vertellen over het natuurbeheer.

In het Sint-Jacobsgat aangekomen vertel ik eerst over het verleden, het huidige natuurbeheer en de waarde van deze plek met zijn verschillende biotopen en pioniersvegetatie. Daarna is het aan de deelnemers; na een heel korte inleiding over insecten deel ik de zoekkaarten, het insectennetje en de loepepotjes uit... we gaan op zoek naar 'beestjes'. Al heel snel toont iemand de zebrarups, een sprinkhaan, nachtvlinder, dagvlinders (die proberen we op naam te brengen adh zoekkaart) en een heidelibel belandt in het insectennetje. De poten zijn zwart met geel, een zwarte lijn naast de ogen... het is een steenrode heidelibel; iedereen kijkt met interesse toe. Aan het eikenboompje aangekomen laat ik verschillende bladgallen zien, de stengelgal van de distelgalboorvlieg is een beetje later aan de beurt. In de verte horen we het lachen van een groene specht.

natuurhuis Panneweel

landschap

Sint-Jacobsgat

heidelibel

terugweg

Aan de kreek is het tijd om te vertellen over de levenscyclus en bouw van vlinders & libellen, over de eisen die ze stellen aan hun omgeving,... Ik toon de afbeeldingen en laat libellenlarvenhuidjes van een heidelibel, een paardenbijter en een grote keizerlibel rondgaan; perfect gepast want deze libellen vliegen hier nu in grote aantallen rond.

Tijd gaat snel en met een prachtig zicht op de kreek, rond ik de wandeling af, juist op dat moment komt er een blauwe reiger aangevlogen. Iedereen is tevreden en van Geert (beoordelaar) krijg ik een pluim.

We gaan terug naar het natuurhuis Panneweel en genieten nog na bij een frisse pint.

Met dank aan:

Geert Verwilligen (beoordelaar), Filip & Jaklien Heyvaert-De Becker, Nico Couge, Aleide van Geens & Rita Gielen, Marcel & Lucia Van Puymbroek-Dhollander, Guido & Lutgard Borghijs-De Witte, Fons & Maria Geeraerts-De Keulenaer, Marita Engels, Paul & Nicole Creve-d'Hooghe en Dominique Mattheeuws

fotos: Jaklien De Becker

Twaalf Gemeet

De krekens van Saleghem in Sint-Gillis-Waas zijn een snoer van kleine en grote plassen rietvelden en bosjes. Met de bloemenrijke oude dijken en knotwilgen langs de weiden is dit een landschap dat de moeite is om te bewaren.

De terreinbezoeken van de voorbije maanden, in verschillende seizoenen, hebben mij heel veel bijgeleerd. Ondertussen is het volop herfst en ook Turbo, het Noorse fjordenpaard, is terug en helpt de runderen bij de begrazing. De cirkel is bijna rond...

Graag wil ik Marc Bogaerts, Jan Vandermeulen, Jan Dhollander, Geert Verwilligen, Hugo De Beuckeleer, Chris Debuyzer, Jaklien De Becker en alle deelnemers aan de soortenzoekdag en de stagewandeling bedanken voor hun steun, het delen van informatie en kennis, de stagebeoordeling, hulp bij determineren, de foto's van de stagewandeling en ieders aanwezigheid.

Ik heb ervan genoten.

oktober 2013

Inhoud

1.	<i>Situering</i>	3
2.	<i>De Kreeken van Saleghem</i>	3
2.1.	<i>Historiek</i>	3
3.	<i>Het Sint-Jacobsgat</i>	4
3.1.	<i>Administratief</i>	4
3.2.	<i>Historiek</i>	5
4.	<i>Het Sint-Jacobsgat in 2013</i>	6
4.1.	<i>Soortenzoekdag 'het Sint-Jacobsgat ondersteboven'</i>	6
4.2.	<i>Waarnemingsfiches</i>	6
4.3.	<i>Bodem en vegetatie</i>	23
4.4.	<i>Vlinders en libellen, graadmeters voor natuurvriendelijk beheer</i>	24
5.	<i>Stagewandeling Kreeken van Saleghem en Sint-Jacobsgat</i>	25
5.1.	<i>Uitnodiging</i>	25
5.2.	<i>Vorbereiding</i>	25
5.2.1.	<i>Stopplaats 1: Verwelkoming - voorstelling (algemeen)</i>	26
5.2.2.	<i>Stopplaats 2: Historiek</i>	26
5.2.3.	<i>Stopplaats 3: Landschap, beheer, biotopen</i>	27
5.2.4.	<i>Stopplaats 4: Sint-Jacobsgat - Historiek, beheer & biotopen</i>	28
5.2.5.	<i>Stopplaats 5: Sint-Jacobsgat - Vlinders & Libellen, insecten</i>	29
5.2.6.	<i>Stopplaats 6: Sint-Jacobsgat - Nieuwe aankoop</i>	32
5.3.	<i>Verslag stagewandeling</i>	32
	<i>Bronnen en literatuurlijst</i>	37
	<i>Soortenlijst</i>	38

Bronnen en literatuurlijst

Ontdek de natuurgids in jezelf

(CVN)

De landschapsgeschiedenis van de Scheldepolders ten noorden van Antwerpen

(M. MIJS - Overdruk uit het 'Tijdschrift van de Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies' - Jg. XLII - 1973)

Landschapsecologie en natuurbehoud in het ruilverkavelingsblok Meerdonk (O.-VL.)

(Lic. E. Rombaut, Lic. A. De Kimpe, Dr. E. Kuyken - maart 1982)

Aanvraag tot erkenning van het natuurreservaat Kreken van Saleghem (Sint-Gillis-Waas)

(Natuurpunt vzw - september 2002)

Biologische waarderingskaart, Kaartbladen 15. Rapport van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (Vriens, L.,

(Van Hove, M., Paelinckx, D. & Heirman, J. - INBO.R.2006.10)

Ecologie en natuurbehoud in de kreken en wielen van de Wase Scheldepolders.

(Erik P.C. ROMBAUT, Master in Biology - juni 2012)

veldgidsen:

Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe

(Klaas-Douwe B Dijkstra - Richard Lewington - 2006)

Fotogids Larvenhuidjes van Libellen

(Klaas-Douwe B Dijkstra - Richard Lewington - 2006)

Dagvlinders van Europa

(Christophe Brochard, Dick Groenendijk, Ewoud van der Ploeg, Tim Termaat - KNNV - 2012)

Nieuwe Plantengids voor onderweg

(Thomas Schauer, Claus Caspari - Trion Natuur - 2007)

Insectengids

(Heiko Bellmann - Trion Natuur - 2010)

Gallenboek

(W.M.Doctors van Leeuwen - Thieme-Zutphen - 1982)

De grote paddenstoelengids voor onderweg

(Ewald Gerhardt - Trion Natuur - 2011)

Nederlandse oecologische Flora

(drs.e.j. weeda, r. westra, ch. westra, t. westra - IVN - 1985)

Zoekkaarten bomen - ongewervelden - waterplanten - dagvlinders

website

<http://waarnemingen.be/>

<http://www.vlinderstichting.nl/> - <http://www.libellennet.nl/> - <http://www.vlindernet.nl/>

<http://www.soortenbank.nl/>

<http://www.ngi.be/> (kaartmateriaal)

<http://www.agiv.be/gis/diensten/geo-vlaanderen/> (kaartmateriaal)

<http://www.inbo.be/>

<http://www.synbiosys.alterra.nl/ecotopen/>

<http://nl.wikipedia.org/>

<https://maps.google.nl/>

<http://www.wildebijen.nl/>

Soortenlijst

De soortenlijst heb ik geëxporteerd uit www.waarnemingen.be. In totaal werden voor het Sint-Jacobsgat al 1183 waarnemingen doorgegeven, hiervan zijn 333 eigen waarnemingen. In het WE 27-29 juli 2013 (soortenzoekdag) werden 456 waarnemingen ingebracht.

Alle waarnemingen tezamen resulteerde in 535 soorten, waarvan 18 soorten als zeldzaam aangeduid.

Zwammenrijk				
	Klasse	Familie	Soort	
	<i>basis (www.waarnemingen.be)</i>		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
*	paddenstoelen	Agaricaceae	Grote parasolzwam	Macrolepiota procera
**	paddenstoelen	Auriculariaceae	Echt Judasoor	Hirneola auricula-judae
	paddenstoelen	Bolbitiaceae	Franjevlekplaat	Panaeolus sphinctrinus
	paddenstoelen	Coprinaceae	Grote viltinktzwam (s.l.)	Coprinus domesticus sl,incl.ellisii,radians,xanthothrix
	paddenstoelen	Coprinaceae	Satijnsteelfranjehoed	Psathyrella lutensis
**	paddenstoelen	Cortinariaceae	Wit oorzwammetje (s.l.)	Crepidotus variabilis sl,incl.cesatii,lundelii,...
**	paddenstoelen	Erysiphaceae	Eikenmeeldauw	Microsphaera alphitoides
**	paddenstoelen	Helotiaceae	Houtknoopje	Cudoniella acicularis
**	paddenstoelen	Hymenochaetaceae	Eikenweerschijnzwam	Inonotus dryadeus
**	paddenstoelen	Hypocreaceae	Gele kussentjeszwam	Hypocrea aureoviridis
* **	paddenstoelen	Lycoperdaceae	Zwartwordende Bovist	Bovista nigrescens
**	paddenstoelen	Marasmiaceae	Oranje Grastaailing	Marasmius curreyi
**	paddenstoelen	Marasmiaceae	Takruitertje	Marasmiellus ramealis
**	paddenstoelen	Meruliaceae	Paarse Korstzwam	Chondrostereum purpureum
**	paddenstoelen	Meruliaceae	Papierzwammetje	Meruliopsis corium
**	paddenstoelen	Nectriaceae	Bloedrood meniezzwammetje	Nectria coccinea
**	paddenstoelen	Paddenstoel	Gewone rupsenzwam	Paecilomyces farinosus
**	paddenstoelen	Paddenstoel	Roze Mestknopsteeltje	Stilbella erythrocephala
**	paddenstoelen	Polyporaceae	Gewoon Elfenbankje	Trametes versicolor
**	paddenstoelen	Polyporaceae	Peksteel	Polyporus badius
**	paddenstoelen	Polyporaceae	Zomerhoutzwam	Polyporus ciliatus f. ciliatus
**	paddenstoelen	Schizoporaceae	Witte vlierschorszwam	Hyphodontia sambuci
**	paddenstoelen	Stereaceae	Twijgkorstzwam	Stereum ochraceoflavum
**	paddenstoelen	Tremellaceae	Bruine trilzwam	Tremella foliacea
**	paddenstoelen	Tremellaceae	Gele Trilzwam	Tremella mesenterica

- * eigen waarnemingen
 ** waarnemingen soortenzoekdag
 zeldzaam

Plantenrijk				
	Klasse	Familie	Soort	
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
**	mossen en korstmossen	Brachytheciaceae	Gewoon Dikkopmos	Brachythecium rutabulum
**	mossen en korstmossen	Hypnaceae	Gesnaveld Klauwtjesmos	Hypnum cupressiforme
**	mossen en korstmossen	Lecanoraceae	Gewoon Purperschaaltje	Lecidella elaeochroma
**	mossen en korstmossen	Orthotrichaceae	Gewone Haarmuts	Orthotrichum affine
**	mossen en korstmossen	Physciaceae	Heksenvingermos	Physcia tenella
**	mossen en korstmossen	Physciaceae	Kapjesvingermos	Physcia adscendens
**	mossen en korstmossen	Physciaceae	Rond Schaduwmos	Phaeophyscia orbicularis
* **	mossen en korstmossen	Teloschistaceae	Groot Dooiermos	Xanthoria parietina
**	planten	Acoraceae	Kalmoes	Acorus calamus
* **	planten	Adoxaceae (muskuskruidfamilie)	Gewone vlier	Sambucus nigra
*	planten	Adoxaceae (muskuskruidfamilie)	Peterselievlier	Sambucus nigra var. laciniata
* **	planten	Adoxaceae (muskuskruidfamilie)	Trosvlier	Sambucus racemosa
**	planten	Amaranthaceae (amaranten)	Melganzenvoet	Chenopodium album
**	planten	Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Berenklauw (alle soorten)	Heracleum spec.
**	planten	Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Gewone berenklauw	Heracleum sphondylium
**	planten	Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Gewone engelwortel	Angelica sylvestris
**	planten	Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Heggendoornzaad	Torilis japonica
**	planten	Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Peen	Daucus carota
**	planten	Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Zevenblad	Aegopodium podagraria
**	planten	Aquifoliaceae	Hulst	Ilex aquifolium
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Akkerdistel	Cirsium arvense
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Akkerkool	Lapsana communis
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Bijvoet	Artemisia vulgaris
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Boerenwormkruid	Tanacetum vulgare
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Canadese fijnstraal	Conyza canadensis
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Duizendblad	Achillea millefolium
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Echte kamille	Matricaria chamomilla
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Gewone melkdistel	Sonchus oleraceus
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Gewoon biggenkruid	Hypochaeris radicata
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Groot hoefblad	Petasites hybridus
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Grote klit	Arctium lappa
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Heelblaadjes	Pulicaria dysenterica
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Jakobskruiskruid s.l.	Jacobaea vulgaris
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Kale jonker	Cirsium palustre
*	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Klein hoefblad	Tussilago farfara
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Klein kruiskruid	Senecio vulgaris
**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Klein streepzaad	Crepis capillaris
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Koninginnekruid	Eupatorium cannabinum
*	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Late guldenroede	Solidago gigantea
* **	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Madeliefje	Bellis perennis

Plantenrijk					
		Klasse	Familie	Soort	
		<i>basis (www.waarnemingen.be)</i>		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
	**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Moerasdroogbloem	Gnaphalium uliginosum
	**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Paardenbloem	Taraxacum officinale
*	**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Speerdistel	Cirsium vulgare
*	**	planten	Asteraceae (composietenfamilie)	Zwart tandzaad	Bidens frondosa
	**	planten	Betulaceae (berkenfamilie)	Haagbeuk	Carpinus betulus
	**	planten	Betulaceae (berkenfamilie)	Hazelaar	Corylus avellana
*	**	planten	Betulaceae (berkenfamilie)	Ruwe berk	Betula pendula
*	**	planten	Betulaceae (berkenfamilie)	Zwarte els	Alnus glutinosa
*	**	planten	Boraginaceae (ruwbladigenfamilie)	Gewone smeewortel	Symphytum officinale
*	**	planten	Boraginaceae (ruwbladigenfamilie)	Moerasvergeet-mij-nietje	Myosotis scorpioides
	**	planten	Boraginaceae (ruwbladigenfamilie)	Smeewortel (alle soorten)	Symphytum spec.
	**	planten	Brassicaceae (kruisbloemigenfamilie)	Gewone raket	Sisymbrium officinale
	**	planten	Brassicaceae (kruisbloemigenfamilie)	Herderstasje	Capsella bursa-pastoris
	**	planten	Brassicaceae (kruisbloemigenfamilie)	Kleine varkenskers	Coronopus didymus
	**	planten	Brassicaceae (kruisbloemigenfamilie)	Kool + Wilde kool	Brassica oleracea s.l.
*		planten	Brassicaceae (kruisbloemigenfamilie)	Pinksterbloem	Cardamine pratensis
	**	planten	Cannabaceae (hennepfamilie)	Hop	Humulus lupulus
	**	planten	Caprifoliaceae (kamperfoeliefamilie)	Wilde kamperfoelie	Lonicera periclymenum
*	**	planten	Caryophyllaceae (anjerfamilie)	Echte koekoeksbloem	Silene flos-cuculi
	**	planten	Caryophyllaceae (anjerfamilie)	Vogelmuur	Stellaria media
	**	planten	Convolvulaceae (windefamilie)	Akkerwinde	Convolvulus arvensis
*	**	planten	Convolvulaceae (windefamilie)	Haagwinde	Calystegia sepium
	**	planten	Cyperaceae (cypergrassenfamilie)	Hangende zegge	Carex pendula
	**	planten	Cyperaceae (cypergrassenfamilie)	Heen	Bolboschoenus maritimus
	**	planten	Cyperaceae (cypergrassenfamilie)	Mattenbies	Schoenoplectus lacustris
*	**	planten	Cyperaceae (cypergrassenfamilie)	Oeverzegge	Carex riparia
	**	planten	Dryopteridaceae (niervarenfamilie)	Brede stekelvaren	Dryopteris dilatata
	**	planten	Equisetaceae (paardenstaartenfamilie)	Lidrus	Equisetum palustre
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Aardbeiklaver	Trifolium fragiferum
*	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Brem	Cytisus scoparius
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Luzerne	Medicago sativa
*	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Moerasrolklaver	Lotus pedunculatus
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Robinia	Robinia pseudoacacia
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Rode klaver	Trifolium pratense
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Rolklaver (alle soorten)	Lotus spec.
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Smalle wikke+Vergeeten wikke+Voederwikke	Vicia sativa
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Vogelwikke	Vicia cracca
	**	planten	Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Witte klaver	Trifolium repens
	**	planten	Fagaceae (napjesdragersfamilie)	Beuk	Fagus sylvatica
	**	planten	Fagaceae (napjesdragersfamilie)	Tamme kastanje	Castanea sativa

Plantenrijk					
	Klasse	Familie	Soort		
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	
*	**	planten	Fagaceae (napjesdragersfamilie)	Zomereik	Quercus robur
	**	planten	Geraniaceae (ooievaarsbekfamilie)	Zachte ooievaarsbek	Geranium molle
*	**	planten	Grossulariaceae (ribesfamilie)	Aalbes	Ribes rubrum
*	**	planten	Hypericaceae (hertshooifamilie)	Sint-Janskruid	Hypericum perforatum
*	**	planten	Iridaceae (lissenfamilie)	Gele lis	Iris pseudacorus
	**	planten	Juncaceae (russenfamilie)	Greppelrus	Juncus bufonius
	**	planten	Juncaceae (russenfamilie)	Pitrus	Juncus effusus
	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Blauw glidkruid	Scutellaria galericulata
	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Bosandoorn	Stachys sylvatica
	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Gewone brunel	Prunella vulgaris
	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Gewone hennepnetel	Galeopsis tetrahit
	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Hennepnetel (alle soorten)	Galeopsis spec.
*	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Hondsdrif	Glechoma hederacea
*	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Moerasandoorn	Stachys palustris
*	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Watermunt	Mentha aquatica
*	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Witte dovenetel	Lamium album
*	**	planten	Lamiaceae (lipbloemenfamilie)	Wolfspoot	Lycopus europaeus
*	**	planten	Lythraceae (kattenstaartfamilie)	Grote kattenstaart	Lythrum salicaria
*	**	planten	Nymphaeaceae (waterleliefamilie)	Gele plomp	Nuphar lutea
*	**	planten	Nymphaeaceae (waterleliefamilie)	Witte waterlelie	Nymphaea alba
*		planten	Onagraceae (teunisbloemfamilie)	Harig wilgenroosje	Epilobium hirsutum
*	**	planten	Onagraceae (teunisbloemfamilie)	Viltige basterdwederik	Epilobium parviflorum
*	**	planten	Onagraceae (teunisbloemfamilie)	Wilgenroosje	Chamerion angustifolium
	**	planten	Orchidaceae (orchideeënfamilie)	Brede wespenorchis s.l.	Epipactis helleborine
	**	planten	Papaveraceae (papaverfamilie)	Stinkende gouwe	Chelidonium majus
	**	planten	Pinaceae (dennenfamilie)	Douglasspar	Pseudotsuga menziesii
	**	planten	Plantaginaceae (weegbreefamilie)	Grote weegbree + Getande weegbree	Plantago major
	**	planten	Plantaginaceae (weegbreefamilie)	Smalle weegbree	Plantago lanceolata
	**	planten	Plantaginaceae (weegbreefamilie)	Tijmeprijs	Veronica serpyllifolia
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Duinriet	Calamagrostis epigejos
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Fioringras	Agrostis stolonifera
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Gladder witbol	Holcus mollis
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Glanshaver	Arrhenatherum elatius
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Hennegras	Calamagrostis canescens
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Kropaar	Dactylis glomerata
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Kweek	Elytrigia repens
*	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Riet	Phragmites australis
*	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Rietgras	Phalaris arundinacea
*	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Struisgras (alle soorten)	Agrostis spec.
	**	planten	Poaceae (grassenfamilie)	Zachte dravik	Bromus hordeaceus

Plantenrijk					
	Klasse	Familie	Soort		
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Gewoon varkensgras	Polygonum aviculare
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Kluwenzuring	Rumex conglomeratus
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Krulzuring	Rumex crispus
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Ridderzuring	Rumex obtusifolius
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Veenwortel	Persicaria amphibia
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Waterpeper	Persicaria hydropiper
	**	planten	Polygonaceae (duizenknoopfamilie)	Zachte duizendknoop	Persicaria mitis
		planten	Polypodiaceae (eikvarenfamilie)	Eikvaren (alle soorten)	Polypodium spec.
*	**	planten	Primulaceae (sleutelbloemfamilie)	Grote wederik	Lysimachia vulgaris
*		planten	Ranunculaceae (ranonkelfamilie)	Blaartrekkende boterbloem	Ranunculus sceleratus
*		planten	Ranunculaceae (ranonkelfamilie)	Dotterbloem	Caltha palustris
	**	planten	Ranunculaceae (ranonkelfamilie)	Kruipende boterbloem	Ranunculus repens
	**	planten	Ranunculaceae (ranonkelfamilie)	Scherpe boterbloem	Ranunculus acris
	**	planten	Rosaceae (rozenfamilie)	Dauwbraam	Rubus caesius
*	**	planten	Rosaceae (rozenfamilie)	Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna
*	**	planten	Rosaceae (rozenfamilie)	Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia
	**	planten	Rubiaceae (sterbladigenfamilie)	Glad walstro	Galium mollugo
*	**	planten	Rubiaceae (sterbladigenfamilie)	Kleefkruid	Galium aparine
	**	planten	Rubiaceae (sterbladigenfamilie)	Moeraswalstro	Galium palustre
*	**	planten	Salicaceae (wilgenfamilie)	Boswilg	Salix caprea
*	**	planten	Salicaceae (wilgenfamilie)	Canadapopulier	Populus x canadensis
*	**	planten	Salicaceae (wilgenfamilie)	Grauwe wilg + Rossige wilg	Salix cinerea
	**	planten	Salicaceae (wilgenfamilie)	Witte abeel	Populus alba
*	**	planten	Sapindaceae (zeepboomfamilie)	Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus
	**	planten	Sapindaceae (zeepboomfamilie)	Witte paardenkastanje	Aesculus hippocastanum
*	**	planten	Solanaceae (nachtschadefamilie)	Bitterzoet	Solanum dulcamara
	**	planten	Solanaceae (nachtschadefamilie)	Zwarte + Beklierde nachtschade	Solanum nigrum
*		planten	Typhaceae (lisdoddefamilie)	Grote egelskop s.l.	Sparganium erectum
*	**	planten	Typhaceae (lisdoddefamilie)	Grote lisdodde	Typha latifolia
*	**	planten	Urticaceae (brandnetelfamilie)	Grote brandnetel	Urtica dioica
	**	planten	Woodsiaceae	Wijfjesvaren	Athyrium filix-femina

* eigen waarnemingen

** waarnemingen soortzenoekdag

Dierenrijk					
		Klasse	Familie	Soort	
		<i>basis (www.waarnemingen.be)</i>		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
*	**	bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Aard/Veldhommel	Bombus terrestris/lucorum
*	**	bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Akkerhommel	Bombus pascuorum
*		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Behangersbij onbekend	Megachile spec.
*	**	bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Boomhommel	Bombus hypnorum
		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Gewone Dubbeltand	Nomada ruficornis
		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Grijze Zandbij	Andrena vaga
		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Roodharige Wespbij	Nomada lathburiana
		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Sierlijke Wespbij	Nomada panzeri
*		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Vroege Zandbij	Andrena praecox
*		bijen, wespen en mieren	Apidae (bijen en hommels)	Zwart-rosse Zandbij	Andrena clarkella
*	**	bijen, wespen en mieren	Cynipidae (galwespen)	Ananasgalwesp	Andricus foecundatrix
*	**	bijen, wespen en mieren	Cynipidae (galwespen)	Lensgalwesp	Neuroterus quercusbaccarum
*	**	bijen, wespen en mieren	Cynipidae (galwespen)	Rode Erwtengal	Cynips divisa
*	**	bijen, wespen en mieren	Cynipidae (galwespen)	Satijnen Knoopjesgal	Neuroterus numismalis
		bijen, wespen en mieren	Formicidae (mieren)	Humusmier	Lasius platythorax
*	**	dagvlinders	Hesperiidae (dikkopjes)	Groot dikkopje	Ochlodes sylvanus
*	**	dagvlinders	Hesperiidae (dikkopjes)	Zwartsprietdikkopje	Thymelicus lineola
*	**	dagvlinders	Lycaenidae (blauwtjes, kleine pages en vuurvlinders)	Boomblauwtje	Celastrina argiolus
*		dagvlinders	Lycaenidae (blauwtjes, kleine pages en vuurvlinders)	Bruin blauwtje	Aricia agestis
*		dagvlinders	Lycaenidae (blauwtjes, kleine pages en vuurvlinders)	Icarusblauwtje	Polyommatus icarus
*	**	dagvlinders	Lycaenidae (blauwtjes, kleine pages en vuurvlinders)	Kleine vuurvlinder	Lycaena phlaeas
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Atalanta	Vanessa atalanta
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Bont zandoogje	Pararge aegeria
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Bruin zandoogje	Maniola jurtina
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Dagpauwoog	Aglais io
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Distelvlinder	Vanessa cardui
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Gehakkelde aurelia	Polygonia c-album
*		dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Kleine vos	Aglais urticae
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Landkaartje	Araschnia levana
*	**	dagvlinders	Nymphalidae (aurelia's)	Oranje zandoogje	Pyronia tithonus
*		dagvlinders	Papilionidae (grote pages)	Koninginnenpage	Papilio machaon
*		dagvlinders	Pieridae (witjes)	Groot koolwitje	Pieris brassicae
*	**	dagvlinders	Pieridae (witjes)	Klein geaderd witje	Pieris napi
*	**	dagvlinders	Pieridae (witjes)	Klein koolwitje	Pieris rapae
*		dagvlinders	Pieridae (witjes)	Oranje luzernevlinder	Colias crocea
*		dagvlinders	Pieridae (witjes)	Oranjetipje	Anthocharis cardamines
*	**	geleedpotigen (andere)	Araneidae (kruisspinachtigen)	Kruisspin	Araneus diadematus
*	**	geleedpotigen (andere)	Araneidae (kruisspinachtigen)	Rietkruisspin	Larinioides cornutus
	**	geleedpotigen (andere)	Diplopoda (miljoensten)	Miljoenpoot onbekend	Diplopoda indet.
*	**	geleedpotigen (andere)	Pisauridae (kraamwebspinnen)	Kraamwebspin	Pisaura mirabilis

Dierenrijk

		Klasse	Familie	Soort	
		<i>basis (www.waarnemingen.be)</i>		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
	**	geleedpotigen (andere)	Sclerosomatidae (hooiwagens)	Leiobunum rotundum	Leiobunum rotundum
*	**	geleedpotigen (andere)	Tetragnathidae (strekspinnen)	Strekspin onbekend	Tetragnatha spec.
	**	geleedpotigen (andere)	Theridiidae (kogelspinnen)	Tandkaak onbekend	Enoplognatha spec.
*		insecten (overig)	Chrysopidae	Goudoogje	Chrysoperla carnea s.l.
*	**	insecten (overig)	Chrysopidae	Groenbuikgaasvlieg	Pseudomallada prasinus
	**	insecten (overig)	Leptoceridae (kokerjuffers en schietmotten)	Ceraclea senilis	Ceraclea senilis
	**	insecten (overig)	Leptoceridae (kokerjuffers en schietmotten)	Leptocerus tineiformis	Leptocerus tineiformis
	**	insecten (overig)	Leptoceridae (kokerjuffers en schietmotten)	Mystacides azureus	Mystacides azureus
	**	insecten (overig)	Leptoceridae (kokerjuffers en schietmotten)	Mystacides longicornis	Mystacides longicornis
	**	insecten (overig)	Leptoceridae (kokerjuffers en schietmotten)	Oecetis lacustris	Oecetis lacustris
	**	insecten (overig)	Leptoceridae (kokerjuffers en schietmotten)	Oecetis ochracea	Oecetis ochracea
	**	insecten (overig)	Limnephilidae (fam schietmotten)	Limnephilus binotatus	Limnephilus binotatus
	**	insecten (overig)	Limnephilidae (fam schietmotten)	Limnephilus flavicornis	Limnephilus flavicornis
*		insecten (overig)	Panorpidae (schorpioenvliegen)	Panorpa cognata	Panorpa cognata
*	**	insecten (overig)	Panorpidae (schorpioenvliegen)	Schorpioenvlieg speak.	Panorpa spec.
	**	insecten (overig)	Phryganeidae (fam schietmotten)	Agrypnia pagetana	Agrypnia pagetana
	**	insecten (overig)	Polycentropodidae (fam schietmotten)	Cyrnus trimaculatus	Cyrnus trimaculatus
*		insecten (overig)	Sialidae (elzenvliegen)	Elzenvlieg	Sialis cf.
*		insecten (overig)	Sialidae (elzenvliegen)	Slijkvlieg	Sialis cf. lutaria
	**	kevers	Cantharidae (Weekschildkevers)	Zwart Soldaatje (Rustica)	Cantharis rustica
		kevers	Carabidae (Loopkevers)	Amara aulica	Amara aulica
	**	kevers	Carabidae (Loopkevers)	Bradycellus verbasci	Bradycellus verbasci
		kevers	Carabidae (Loopkevers)	Harpalus griseus	Harpalus griseus
		kevers	Carabidae (Loopkevers)	Stenolophus mixtus	Stenolophus mixtus
	**	kevers	Cerambycidae (Boktorren)	Zwarttip-Smalboktor	Corymbia fulva
*		kevers	Chrysomelidae (Bladhaantjes)	Goudhaantje onbekend	Chrysolina spec.
	**	kevers	Coccinellidae (Lieveheersbeestjes)	Oranjerood Veelkleurig Lieveheersbeestje	Harmonia axyridis f. succinea
	**	kevers	Coccinellidae (Lieveheersbeestjes)	Tienvleklieveheersbeestje	Calvia decemguttata
*		kevers	Coccinellidae (Lieveheersbeestjes)	Zevenstippelig Lieveheersbeestje	Coccinella septempunctata
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Agabus sturmii	Agabus sturmii
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Bruine Duiker	Colymbetes fuscus
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Copelatus haemorrhoidalis	Copelatus haemorrhoidalis
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Eironde Watertor	Hyphydrus ovatus
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Hydroporus angustatus	Hydroporus angustatus
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Hydrovatus cuspidatus	Hydrovatus cuspidatus
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Hygrotus versicolor	Hygrotus versicolor
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Ilybius fuliginosus	Ilybius fuliginosus
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Moeraswaterroofkevertje	Hydroporus palustris
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Noterus crassicornis	Noterus crassicornis
		kevers	Dytiscidae (Waterroofkevers)	Rhantus suturalis	Rhantus suturalis

Dierenrijk				
	Klasse	Familie	Soort	
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
	kevers	Noteridae	Diksprietwaterroofkever	Noterus clavicornis
**	kevers	Scarabeidae (Bladsprietkevers)	Penseelkever (zonatus)	Trichius zonatus
**	kevers	Scarabeidae (Bladsprietkevers)	Rondkopveldmestkever	Aphodius rufipes
**	kevers	Tenebrionidae (Zwartlijven)	Lagria hirta	Lagria hirta
*	libellen	Aeshnidae (glazenmakers)	Bruine glazenmaker	Aeshna grandis
*	libellen	Aeshnidae (glazenmakers)	Glassnijder	Brachytron pratense
* **	libellen	Aeshnidae (glazenmakers)	Grote keizerlibel	Anax imperator
* **	libellen	Aeshnidae (glazenmakers)	Paardenbijter	Aeshna mixta
* **	libellen	Aeshnidae (glazenmakers)	Vroege glazenmaker	Aeshna isocles
*	libellen	Coenagrionidae (waterjuffers)	Azuurwaterjuffer	Coenagrion puella
*	libellen	Coenagrionidae (waterjuffers)	Grote roodoogjuffer	Erythronna najas
*	libellen	Coenagrionidae (waterjuffers)	Koraaljuffer	Ceriagrion tenellum
* **	libellen	Coenagrionidae (waterjuffers)	Lantaarntje	Ischnura elegans
*	libellen	Coenagrionidae (waterjuffers)	Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum
*	libellen	Coenagrionidae (waterjuffers)	Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula
*	libellen	Corduliidae (glanslibellen)	Smaragdlibel	Cordulia aenea
*	libellen	Lestidae (pantserjuffers)	Bruine winterjuffer	Sympecma fusca
* **	libellen	Lestidae (pantserjuffers)	Houtpantserjuffer	Chalcolestes viridis
* **	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Bloedrode heidelibel	Sympetrum sanguineum
	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Bruine korenbout	Libellula fulva
*	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Bruinrode heidelibel	Sympetrum striolatum
* **	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum
*	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Platbuik	Libellula depressa
* **	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum
*	libellen	Libellulidae (korenbouten)	Viervlek	Libellula quadrimaculata
	nachtvlinders en micro's	Choreutidae (glittermotten)	Brandnetelmot	Anthophila fabriciana
**	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Baardsnuitmot	Platytes alpinella
**	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Blauwooggrasmot	Agriphila straminella
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Bonte valkmot	Evergestis pallidata
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Drietandvlakjesmot	Catoptria falsella
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Duikermot	Acentria ephemerella
**	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Gewone coronamot	Anania coronata
**	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Gewone grasmot	Chrysoteuchia culmella
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Kroosvlindertje	Cataclysta lemnata
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Liesgrassnuitmot	Donacaula forcicella
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Lisdoddesnuitmot	Calamotropha paludella
* **	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Muntvlindertje	Pyrausta aurata
* **	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Parelmoermot	Pleuroptya ruralis
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Rietmot	Chilo phragmitella
**	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Rietsnuitmot	Schoenobius gigantella

Dierenrijk				
	Klasse	Familie	Soort	
	<i>basis (www.waarnemingen.be)</i>		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Variabele grasmot	Agriphila tristella
	nachtvlinders en micro's	Crambidae (grasmotten)	Waterleliemot	Elophila nymphaeata
	nachtvlinders en micro's	Depressariidae (platlijfjes)	Roodvlekkaartmot	Agonopterix ocellana
	nachtvlinders en micro's	Drepanidae (eenstaartjes)	Berkeneenstaart	Drepana falcataria
	nachtvlinders en micro's	Drepanidae (eenstaartjes)	Braamvlinder	Thyatira batis
	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Gele tijger	Spilosoma lutea
**	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Glad beertje	Eilema griseola
	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Grote beer	Arctia caja
* **	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Kleine beer	Phragmatobia fuliginosa
	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Muisbeertje	Pelosia muscerda
* **	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Sint-jacobsvlinder	Tyria jacobaeae
	nachtvlinders en micro's	Erebidae (spinneruilen)	Witte tijger	Spilosoma lubricipeda
	nachtvlinders en micro's	Ethmiidae	Kleine zwartwitmot	Ethmia quadrillella
	nachtvlinders en micro's	Gelechiidae (palmotten)	Spikkelpalpmot	Anacampsis blattariella
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Aangebrande spanner	Ligdia adustata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Bruine grijsbandspanner	Cabera exanthemata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Bruine vierbandspanner	Xanthorhoe spadicearia
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Donker klaverblaadje	Macaria alternata
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Geoogde bandspanner	Xanthorhoe montanata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Gerande spanner	Lomaspilis marginata
*	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Gestreepte goudspanner	Campogramma bilineata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Gewone bandspanner	Epirrhoe alternata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Gewone spikkelspanner	Ectropis crepuscularia
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Grijze stipspanner	Idaea aversata
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Groene dwergspanner	Pasiphila rectangulata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Hennepnetelspanner	Perizoma alchemillata
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Herculesje	Selenia dentaria
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Kleine zomervlinder	Hemithea aestivaria
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Koolbandspanner	Xanthorhoe designata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Kortzuiger	Crocallis elinguaris
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Leverkleurige spanner	Euchoeca nebulata
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Lieveling	Timandra comae
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Marmerspanner	Ecliptopera silaceata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Oranje agaatspanner	Eulithis testata
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Peper-en-zoutvlinder	Biston betularia
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Porseleinvlinder	Abraxas sylvata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Ringspikkelspanner	Hypomecis punctinalis
	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Schermbloemendwergspanner	Eupithecia tripunctaria
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Schildstipspanner	Idaea biselata
**	nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Vierbandspanner	Xanthorhoe ferrugata

Dierenrijk					
		Klasse	Familie	Soort	
		<i>basis (www.waarnemingen.be)</i>		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
		nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Vlekstipspanner	Idaea dimidiata
		nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Witte grijsbandspanner	Cabera pusaria
		nachtvlinders en micro's	Geometridae (spanners)	Zwartvlekdwegspanner	Eupithecia centaureata
		nachtvlinders en micro's	Gracillariidae (mineermotten)	Wilgenstelmtot	Caloptilia stigmatella
*	**	nachtvlinders en micro's	Hepialidae (wortelboorders)	Hopwortelboorder	Hepialus humuli
		nachtvlinders en micro's	Lasiocampidae (spinners)	Rietvink	Euthrix potatoria
	**	nachtvlinders en micro's	Limacodidae (slakrupsvlinders)	Slakrups	Apoda limacodes
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Bleke grasuil	Mythimna pallens
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Bruine daguil	Euclidia glyphica
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Bruine snuituil	Hypena proboscidalis
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Donkere marmeruil	Protodeltote pygarga
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Donkergroene korstmosuil	Cryphia algae
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Egale rietboorder	Arenostola phragmitidis
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Egelskopboorder	Globia sparganii
*	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Gamma-uil	Autographa gamma
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Gekraagde grasuil	Mythimna ferrago
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Gele duinrietboorder	Chortodes fluxa
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Gewone grasuil	Luperina testacea
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Gewone stofuil	Hoplodrina octogenaria
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Haarbos	Ochropleura plecta
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Halmrupsvlinder / Weidehalmuiltje	Mesapamea secalis / secalella
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Houtspaander	Axylia putris
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Huismoeder	Noctua pronuba
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Hyena	Cosmia trapezina
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Levervlek	Euplexia lucipara
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Lijnsnuituil	Zanclognatha tarsipennalis
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Lisdoddeboorder	Nonagria typhae
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Moerasgrasuil	Lateroligia ophiogramma
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Open-breedbandhuismoeder	Noctua janthe
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Putu-uil	Agrotis puta
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Rietgrasuil	Apamea unanimitis
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Stippelsnuituil	Macrochilo cribrumalis
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Stro-uiltje	Rivula sericealis
*		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Turkse uil	Chrysodeixis chalcites
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Tweekleurige heremietuil	Ipimorpha subtusa
		nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Volgeling	Noctua comes
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Zandhalmuiltje	Mesoligia furuncula
	**	nachtvlinders en micro's	Noctuidae (uilen)	Zeggenboorder	Chortodes pygmina
	**	nachtvlinders en micro's	Nolidae (visstaartjes)	Kleine groenuil	Earias clorana
		nachtvlinders en micro's	Notodontidae (tandvlinders)	Brandvlerkvlinder	Pheosia tremula

Dierenrijk					
	Klasse	Familie	Soort		
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	
	nachtvlinders en micro's	Notodontidae (tandvlinders)	Bruine wapendrager	Clostera curtula	
	nachtvlinders en micro's	Notodontidae (tandvlinders)	Kroonvogeltje	Ptilodon capucina	
	**	nachtvlinders en micro's	Notodontidae (tandvlinders)	Populiertandvlinder	Gluphisia crenata
	**	nachtvlinders en micro's	Notodontidae (tandvlinders)	Snuitvlinder	Pterostoma palpina
*	nachtvlinders en micro's	Notodontidae (tandvlinders)	Wapendrager	Phalera bucephala	
	nachtvlinders en micro's	Oecophoridae (sikkelmotten)	Vuurmot	Carcina quercana	
	nachtvlinders en micro's	Pterophoridae (vedermotten)	Dwergvedermot	Adaina microdactyla	
	nachtvlinders en micro's	Pyalidae (lichtmotten)	Bandlichtmot	Sciota adelphella	
	**	nachtvlinders en micro's	Pyalidae (lichtmotten)	Eikenlichtmot	Phycita roborella
	nachtvlinders en micro's	Pyalidae (lichtmotten)	Lichtmot onbekend	Acrobasis spec.	
	nachtvlinders en micro's	Pyalidae (lichtmotten)	Mutsjeslichtmot	Acrobasis advenella	
	nachtvlinders en micro's	Pyalidae (lichtmotten)	Strooiselmot	Endotricha flammealis	
	nachtvlinders en micro's	Sphingidae (pijlstaarten)	Pauwoogpijlstaart	Smerinthus ocellata	
	**	nachtvlinders en micro's	Sphingidae (pijlstaarten)	Populierenpijlstaart	Laothoe populi
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Bramenbladroller	Notocelia uddmanniana	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Brandnetelbladroller	Celypha lacunana	
	**	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Distelbladroller	Agapeta hamana
	**	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Donker c-smalsnuitje	Aethes rubigana
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Gewone spiegelmot	Cydia splendana	
	**	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Grote appelbladroller	Archips podana
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Hoefijzermot	Epiblema foenella	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Kleine boogbladroller	Acleris forsskaleana	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Kleine stipbladroller	Metendothenia atropunctana	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Koolbladroller	Clepsis spectrana	
	**	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Leverkleurige bladroller	Pandemis heparana
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Lichte haakbladroller	Ancylis diminutana	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Muntbladroller	Phalonidia manniana	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Populierenbladroller	Gypsonoma aceriana	
	nachtvlinders en micro's	Tortricidae (bladrollers)	Schijnbiesbladroller	Bactra lacteana	
	**	nachtvlinders en micro's	Yponomeutidae (stippelmotten)	Meidoornstippelmot	Yponomeuta padella
*	**	nachtvlinders en micro's	Yponomeutidae (stippelmotten)	Stippelmot spec.	Yponomeuta spec.
	nachtvlinders en micro's	Yponomeutidae (stippelmotten)	Vogelkersstippelmot	Yponomeuta evonymella	
*	**	reptielen en amfibieën	Bufo	Gewone Pad	Bufo bufo
*	reptielen en amfibieën	Emydidae (moerasschildpadden)	Roodwangschildpad	Trachemys scripta elegans	
*	**	reptielen en amfibieën	Ranidae (kikkers)	Bruine Kikker	Rana temporaria
*	**	sprinkhanen en krekels	Acrididae (veldsprinkhanen)	Krasser	Chorthippus parallelus
*	**	sprinkhanen en krekels	Conocephalidae	Zuidelijk Spitskopje	Conocephalus discolor
*	**	sprinkhanen en krekels	Tettigoniidae (sabelsprinkhanen)	Grote Groene Sabelsprinkhaan	Tettigonia viridissima
	vliegen en muggen	Asilidae (roofvliegen)	Ringpootroofvlieg	Machimus cingulatus	
*	vliegen en muggen	Bombyliidae (wolzwevers)	Gewone wolzwever	Bombylius major	

Dierenrijk					
		Klasse	Familie	Soort	
		basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
		vliegen en muggen	Conopidae (blaaskopvliegen)	Gewoon knuppeltje	Physocephala rufipes
		vliegen en muggen	Conopidae (blaaskopvliegen)	Slanke blaaskop	Conops scutellatus
	**	vliegen en muggen	Sarcophagidae (dambordvliegen)	Dambordvlieg onbekend	Sarcophaga spec.
		vliegen en muggen	Stratiomyidae (wapenvliegen)	Bont verdrupje	Oxycera rara
		vliegen en muggen	Stratiomyidae (wapenvliegen)	Kleine stekelwapenvlieg	Beris chalybata
		vliegen en muggen	Stratiomyidae (wapenvliegen)	Prachtwapenvlieg	Chloromyia formosa
		vliegen en muggen	Stratiomyidae (wapenvliegen)	Zwarte moeraswapenvlieg	Odontomyia tigrina
	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Bessenbandzweefvlieg	Syrphus ribesii
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Blauw Gitje	Cheilosia cynocephala
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Blinde Bij	Eristalis tenax
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Bosbijvlieg	Eristalis horticola
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Bosfluweelzweefvlieg	Parhelophilus frutetorum
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Citroependelvlieg	Helophilus trivittatus
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Donkere Korsetzweefvlieg	Neosciasia meticulosa
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Doodskopzweefvlieg	Myathropa florea
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Enkele-bandzweefvlieg	Epistrophe eligans
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gespoorde Platbek	Heringia vitripennis
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gewone Bollenzweefvlieg	Eumerus strigatus
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gewone Driehoekzweefvlieg	Melanostoma mellinum
	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gewone Korsetzweefvlieg	Neosciasia podagrica
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gewone Pendelvlieg	Helophilus pendulus
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gewone Snuitvlieg	Rhingia campestris
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Gewoon Weidegitje	Cheilosia albitarsis
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Grote Langlijf	Sphaerophoria scripta
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Hommelbijvlieg	Eristalis intricaria
*		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Hommelreus	Volucella bombylans
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Ingesnoerde Waterzweefvlieg	Anasimyia contracta
*	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Kegelbijvlieg	Eristalis pertinax
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Kervelgitje	Cheilosia pagana
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Kleine Bandzweefvlieg	Syrphus vitripennis
	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Kleine Bijvlieg	Eristalis arbustorum
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Klompvoetje	Pyrophaena granditarsa
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Korte Bladloper	Chalcosyrphus nemorum
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Kruiskruidgitje	Cheilosia bergenstammi
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Kustgitje	Cheilosia vernalis
	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Menuetzweefvlieg	Syrpitta pipiens
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Micaplavtoetje	Platycheirus albimanus
		vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Moerasgitje	Cheilosia fraterna
	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Moeraszweefvlieg	Tropidia scita
	**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Nazomergitje	Cheilosia impressa

Dierenrijk				
	Klasse	Familie	Soort	
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Platbek (Heringia) onbekend	Heringia spec.
	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Platte Zweefvlieg	Xanthandrus comtus
**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Puntbijvlieg	Eristalis nemorum
**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Scheefvlek-platvoetje	Platycheirus peltatus
**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Slanke Driehoekzweefvlieg	Melanostoma scalare
**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Snorzweefvlieg	Episyrphus balteatus
	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Snuitwaterzweefvlieg	Anasimyia lineata
*	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Stadsreus	Volucella zonaria
	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Terrasjeskommazweefvlieg	Eupeodes corollae
	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Veelvlek-korsetzweefvlieg	Neoascia interrupta
**	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Weidevlekoog	Eristalinus sepulchralis
	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Witte Halvemaanzweefvlieg	Scaeva pyrastris
*	vliegen en muggen	Syrphidae (zweefvliegen)	Witte Reus	Volucella pellucens
**	vliegen en muggen	Tabanidae (dazen)	Gewone Goudoogdaas	Chrysops relictus
**	vliegen en muggen	Tabanidae (dazen)	Gewone Regendaas	Haematopota pluvialis
**	vliegen en muggen	Tabanidae (dazen)	Runderdaas onbekend	Tabanus spec.
**	vliegen en muggen	Tabanidae (dazen)	Stipgoudoogdaas	Chrysops viduatus
* **	vliegen en muggen	Tephritidae (boorvliegen)	Akkerdistelgalboorvlieg	Urophora cardui
**	vliegen en muggen	Tephritidae (boorvliegen)	Oranjebruine alsemboorvlieg	Trypeta artemisiae
*	vogels	Accipitridae (haviken en arenden)	Buizerd	Buteo buteo
*	vogels	Accipitridae (haviken en arenden)	Sperwer	Accipiter nisus
	vogels	Acrocephalidae	Bosrietzanger	Acrocephalus palustris
**	vogels	Acrocephalidae	Kleine Karekiet	Acrocephalus scirpaceus
	vogels	Alcedinidae (ijsvogels)	Ijsvogel	Alcedo atthis
	vogels	Anatidae (eenden ganzen en zwanen)	Grauwe Gans	Anser anser
	vogels	Anatidae (eenden ganzen en zwanen)	Grote Zaagbek	Mergus merganser
*	vogels	Anatidae (eenden ganzen en zwanen)	Kuifeend	Aythya fuligula
*	vogels	Anatidae (eenden ganzen en zwanen)	Wilde Eend	Anas platyrhynchos
	vogels	Anatidae (eenden ganzen en zwanen)	Wintertaling	Anas crecca
**	vogels	Apodidae (gierzwaluwen)	Gierzwaluw	Apus apus
*	vogels	Ardeidae (reigers)	Blauwe Reiger	Ardea cinerea
*	vogels	Ardeidae (reigers)	Grote Zilverreiger	Ardea alba
*	vogels	Columbidae (duiven)	Houtduif	Columba palumbus
*	vogels	Corvidae (kraaien)	Ekster	Pica pica
*	vogels	Corvidae (kraaien)	Gaai	Garrulus glandarius
*	vogels	Cuculidae (koekoeken)	Koekoek	Cuculus canorus
	vogels	Emberizidae (gorzen)	Rietgors	Emberiza schoeniclus
	vogels	Falconidae (valken)	Boomvalk	Falco subbuteo
	vogels	Falconidae (valken)	Slechtvalk	Falco peregrinus
	vogels	Haematopodidae (scholeksters)	Scholekster	Haematopus ostralegus

Dierenrijk				
	Klasse	Familie	Soort	
	basis (www.waarnemingen.be)		Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
	vogels	Laridae (meeuwen, sterns, scharbekken)	Kokmeeuw	Chroicocephalus ridibundus
	vogels	Muscicapidae (vliegenvangers)	Roodborst	Erithacus rubecula
*	vogels	Paridae (mezen)	Koolmees	Parus major
*	vogels	Paridae (mezen)	Pimpelmees	Cyanistes caeruleus
*	vogels	Phalacrocoracidae (aalscholvers)	Aalscholver	Phalacrocorax carbo
*	vogels	Phasianidae (fazantachtigen)	Fazant	Phasianus colchicus
	vogels	Phylloscopidae (loofzangers)	Fitis	Phylloscopus trochilus
	vogels	Phylloscopidae (loofzangers)	Fluiter	Phylloscopus sibilatrix
* **	vogels	Phylloscopidae (loofzangers)	Tjiftjaf	Phylloscopus collybita
* **	vogels	Picidae (spechten)	Groene Specht	Picus viridis
* **	vogels	Podicipedidae (futen)	Fuut	Podiceps cristatus
* **	vogels	Rallidae (rallen)	Meerkoet	Fulica atra
	vogels	Scolopacidae (steltlopers)	Houtsnip	Scolopax rusticola
	vogels	Scolopacidae (steltlopers)	Oeverloper	Actitis hypoleucos
	vogels	Sylviidae (zangers)	Grasmus	Sylvia communis
	vogels	Sylviidae (zangers)	Tuinfluiter	Sylvia borin
	vogels	Sylviidae (zangers)	Zwartkop	Sylvia atricapilla
*	vogels	Turdidae (lijsters)	Merel	Turdus merula
* **	wantsen en cicaden	Coreidae (randwantsen)	Zuringwants	Coreus marginatus
	wantsen en cicaden	Corixidae (duikerwantsen)	Groothandsigaar	Sigara falleni
	wantsen en cicaden	Gerridae (schaatsenrijders)	Zilveren Schaatsenrijder	Gerris argentatus
* **	wantsen en cicaden	Miridae (blindwantsen)	Deraeocoris ruber	Deraeocoris ruber
	wantsen en cicaden	Naucoridae (platte waterwantsen)	Platte Zwemwants	Ilyocoris cimicoides
	wantsen en cicaden	Notonectidae (bootsmannetjes)	Gewoon Bootsmannetje	Notonecta glauca
**	wantsen en cicaden	Pentatomidae (schildwantsen)	Roodpootschildwants	Pentatoma rufipes
* **	weekdieren, overige ongewervelden	Arionidae (wegslakken)	Gewone wegslak	Arion (Arion) rufus
*	weekdieren, overige ongewervelden	Helicidae (tuinslakken)	Gewone tuinslak	Cepaea nemoralis
* **	weekdieren, overige ongewervelden	Succineidae (barnsteenslakken)	Gewone barnsteenslak	Succinea putris
* **	zoogdieren	Leporidae (hazen en konijnen)	Konijn	Oryctolagus cuniculus
**	zoogdieren	Vespertilionidae (gladneuzen)	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus

* eigen waarnemingen

** waarnemingen soortenzoekdag

zeldzaam

